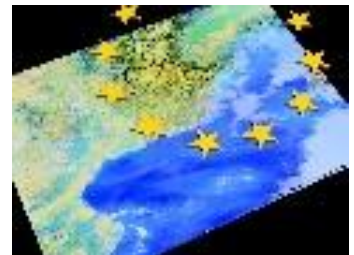

Λάρκος Λάρκου

ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΟΙ ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ: 2003-2010

Λευκωσία, Ιανουάριος 2011

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγικά.....	3
ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ «ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ».....	3
Ο ΝΤΕΝΚΤΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΙΣ.....	4
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΑΛΑΤ.....	9
Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΜΕ ΤΗ ΓΕΦΥΡΑ.....	10
Η ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ.....	12
Η ΚΑΛΠΗ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ.....	13
ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΝΕΟΥ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ.....	14
Η ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΣΤΟ ΚΕΕ.....	15
Ο ΕΡΟΓΛΟΥ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΘΕΣΗ.....	16
ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΚΑΙ Η ΟΠΙΣΘΟΔΡΟΜΗΣΗ.....	17
ΣΤΟΝ ΑΣΤΕΡΙΣΜΟ ΤΟΥ ΝΤΕΡΒΙΣ.....	18
Η ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΡΟΓΛΟΥ.....	20
ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΝΤΕΝΚΤΑΣ.....	20
ΚΟΡΑΝΙ ΜΕΤ' ΕΜΠΟΔΙΩΝ.....	22
Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΡΚΙΑΣ – ΨΕΥΔΟΚΡΑΤΟΥΣ.....	23
Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΕ ΑΔΙΕΞΟΔΟ.....	25
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ, ΠΙΝΑΚΕΣ, ΚΟΜΜΑΤΑ, ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ.....	27
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ.....	27
Ραούφ Ντενκτάς.....	27
Δρ Ντερβίς Έρογλου.....	27
Φερντί Σαμπίτ Σογιέρ.....	28
ΤΑ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΑΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ.....	28
Το Κόμμα Εθνικής Ενότητας.....	28
Το Ρεπουβλικανικό Τουρκικό Κόμμα.....	28
Το Κόμμα Κοινοτικής Απελευθέρωσης/Κίνημα Ειρήνης και Δημοκρατίας.....	28
Το Δημοκρατικό Κόμμα.....	29
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ: Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ.....	30

Εισαγωγικά

Το βιβλίο φέρει τον τίτλο «Οι Τουρκοκύπριοι σε αναζήτηση, 2003-2010». Μέσα σε 17 κεφάλαια παραθέτω τη βασική πολιτική διαδρομή, τις αγωνίες, τις αντιφάσεις και τις ελπίδες που κατά καιρούς αναδεικνύονται μέσα στην τ/κ κοινωνία. Επιχειρώ να καλύψω με την ανάλυσή μου τους σταθμούς που σημάδεψαν την εξέλιξή της στον τομέα της πολιτικής ανάλυσης: από το καθεστώς Ντενκτάς στην ηγεσία Ταλάτ και ύστερα στην επιλογή Έρογλου. Σημαντικό τμήμα του βιβλίου αναφέρεται στην ανάλυση της εξωτερικής πολιτικής Ερτογάν, γιατί χωρίς τη δυναμική που προσέφερε στους τ/κ, ελάχιστα θα μπορούσαν να αλλάξουν. Οι εξελίξεις παρουσιάζουν ενδιαφέρον: παρ' όλη την καταπίεση από τον καθεστώς Ντενκτάς, σημαντικές δυνάμεις εργάστηκαν για την αλλαγή και την ενσωμάτωση στο σύγχρονο κόσμο. Αυτή η πορεία δεν ολοκληρώθηκε. Το 2010 γύρισε ανάποδη σελίδα. Οι δημιουργικές αγωνίες συνυπάρχουν με τις αντιφάσεις αυτής της πορείας. Στο τέλος παραθέτω σύντομα βιογραφικά σημειώματα τ/κ πολιτικών που πρωταγωνιστούν αυτή την περίοδο, βασικά στοιχεία για τα κόμματα, πίνακες και στατιστικά για τον πληθυσμό όλης της Κύπρου και τα αποτελέσματα σε ψηφοφορίες από το 1976 έως το 2010.

ΟΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ «ΜΕΤΑΠΟΛΙΤΕΥΣΗΣ»

Οι εκλογές στην Τουρκία στις 3 Νοεμβρίου 2002 υπήρξαν οι πιο σημαντικές στην ιστορία της σύγχρονης Τουρκίας, καθώς οδήγησαν τη χώρα αυτή στη δική της «μεταπολίτευση». Το Κόμμα Ανάπτυξης και Δικαιοσύνης (ΚΑΔ) με ηγέτη τον Τ. Ερτογάν έλαβε το 34% και σχημάτισε αυτοδύναμη κυβέρνηση. Τα στρώματα που ήταν στο περιθώριο, οι τάξεις που είναι εκτός συστήματος ή νομής της εξουσίας, οι εξαθλιωμένοι στις παραγκουπόλεις, έδωσαν τη νίκη στο Κόμμα Ανάπτυξης και Δικαιοσύνης. Ήταν με τουρκικούς όρους η εκδίκηση των αδυνάτων. Ο Τ. Ερντογάν - νέος, άφθαρτος, χαρισματικός- με την ψήφο έντεκα εκατομμυρίων τούρκων κέρδισε το στοίχημα γιατί εξέφρασε μια αδιόρατη ελπίδα για μείωση της διαφθοράς και τιμωρία των διεφθαρμένων. Άλλωστε στην Τουρκία - όταν το κράτος δεν μπορεί - τα ισλαμικά περιφερειακά σωματεία ασκούν κάποιας μορφής κοινωνική αλληλεγγύη. Η παλαιά ομάδα των πολιτικών (Ετσεβίτ, Ντεμιρέλ, Γιλμάζ, Τσιλέρ, Ερμπακάν) μπήκε

στο χρονοντούλαπο της ιστορίας και η τουρκική «μεταπολίτευση» προχώρησε. Ο Μ. Ετσεβίτ (Κόμμα Δημοκρατικής Αριστεράς) πήρε το 1999 22.1%, ενώ στις 3 Νοεμβρίου 2002 το 1.2%. Από τα 7 εκατομύρια ψήφους που έλαβε το 1999, καταποντίστηκε το 2002 λαμβάνοντας 382.047 χιλιάδες ψήφους. Ο τουρκικός λαός τιμώρησε τους παλαιούς πολιτικούς και ότι εξέφρασαν- κακοδιοίκηση, σκάνδαλα, διεφθαρμένο καθεστώς, πελατειακά δίκτυα. Το παραδοσιακά φιλοκεμαλικό κόμμα - Ρεπουμπλικανικό Λαϊκό, με ηγέτη τον Ν. Μπαϋκάλ - από το 8% το 1999, ανέβηκε στο 19%. Ήταν ο δεύτερος κερδισμένος στην αναμέτρηση γιατί δεν συμμετείχε στην κυβέρνηση Ετσεβίτ. Στις, συγκριτικά, πιο ελεύθερες εκλογές στην Τουρκία από ιδρύσεως της Τουρκικής Δημοκρατίας (1923) οι τούρκοι καταψήφισαν με πάθος. Ο Τ. Ερντογάν δεν διατύπωσε στη διάρκεια των εκλογών τις παραδοσιακές τουρκικές θέσεις γύρω από τα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής. Απέφυγε τις δεσμεύσεις. Σε σχέση με το κυπριακό δεν έκανε καμμία αναφορά σε προσάρτηση των κατεχομένων εδαφών της Κύπρου στην Τουρκία, στόχο που προωθούσε η προηγούμενη κυβέρνηση Ετσεβίτ, και κατέβασε τη ρητορεία του στο επίπεδο ενός «τουρκικού ρεαλισμού» - μισές αναφορές στο βελγικό μοντέλο στην Κύπρο, άνοιγμα στην Ελλάδα με επίσκεψη στην Αθήνα (18 Νοεμβρίου, 2002) ενώ διατύπωσε την προώθηση ενός σχεδίου με διεκδίκηση στη Σύνοδο Κορυφής της ΕΕ στην Κοπεγχάγη (Δεκέμβριος, 2002) ενός χρονοδιαγράμματος για έναρξη ενταξιακών συνομιλιών.

Ο ΝΤΕΝΚΤΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΙΣ

Στην κατεχόμενη Κύπρο οι εξελίξεις έτρεχαν με διαφορετικούς ρυθμούς. Ο τουρκικός στρατός συνεργαζόταν πλήρως με το σύστημα εξουσίας που για δεκαετίες διαμόρφωσε ο Ρ. Ντενκτάς. Ο παραδοσιακός ηγέτης των τ/κ διέθετε ισχυρές συμπάθειες αλλά εξίσου ισχυρές αντιπάθειες. Η πόλωση γύρω από τον Ντενκτάς έθετε σοβαρά εμπόδια σε μια φυσιολογική εξέλιξη της πολιτικής ζωής ανάμεσα στους τ/κ. Η παρουσία του δεν επέτρεπε να εκφραστούν τα αυθεντικά ρεύματα και τα αντιθετικά συμφέροντα. Ο Ρ. Ντενκτάς μετά τη νίκη του ΚΑΔ στην Τουρκία αντιμετώπισε την πιο δύσκολη στιγμή της καριέρας του. Αμέσως μετά τη νίκη Ερντογάν δέχθηκε δημόσιες επιθέσεις (κριτική άσκησε ο Ρ. Χόλμπρουκ, απεσταλμένος των ΗΠΑ στο κυπριακό, 29 Νοεμβρίου 2002), ενώ φαίνεται ότι με απόφαση Ερντογάν έχασε σημαντικές συμμαχίες στην Άγκυρα. Πολλές δυνάμεις στην Τουρκία (ΜΜΕ, βιομηχανικές ενώσεις) έκαναν την εκτίμηση ότι ο Ρ. Ντενκτάς ήταν πια εμπόδιο για την πρόοδο στις ευρωτουρκικές σχέσεις καθώς με

την αδιάλλακτη στάση του στο κυπριακό αποτελούσε μια μαύρη τρύπα στη διεθνή εικόνα της Τουρκίας. Στις 12 Δεκεμβρίου 2002 ο τ/κ ηγέτης μετέβη στην Άγκυρα για λόγους υγείας. Σε δηλώσεις του τόνισε ότι «αποκλείεται να υποκύψω σε οποιαδήποτε εντολή, ή πίεση που ασκείται όποια και αν είναι αυτή». Η Σύνοδος Κορυφής της ΕΕ στην Κοπεγχάγη κάλεσε τα δύο μέρη στις διακοινοτικές συνομιλίες να καταλήξουν σε συμφωνία πριν τις 28 Φεβρουαρίου 2003.

Η σχέση Ερτογάν -Ντενκτάς δοκιμάστηκε στο πρώτο τεστ της νέας τουρκικής ηγεσίας στις 10 Μαρίου 2003 στη συνάντηση της Χάγης με την κινητοποίηση του ΟΗΕ για συνάντηση κορυφής ανάμεσα στον τότε πρόεδρο Παπαδόπουλο και τον Ρ. Ντενκτάς. Το αδιέξοδο στη Χάγη προκάλεσε πλήθος από ερωτήματα. Η Ε.Ε. αναγνώρισε δια δηλώσεων του Επιτρόπου για τη Διεύρυνση Γ. Φερχόιγκεν (11 Μαρτίου) ότι ο Ντενκτάς δεν ήθελε την πρόοδο. Ο τ/κ ηγέτης μετά τη Χάγη αποφάσισε να παίξει με το χρόνο και να αποσυντονίσει τις προσδοκίες της πλειοψηφίας. Στην κρίσιμη στιγμή της Χάγης ο Ερτογάν επέλεξε να μην συγκρουστεί με τον Ντενκτάς αλλά επί της ουσίας πήρε τελεσίδικες αποφάσεις. Έδωσε την έγκρισή του για να φύγει από τη μέση ο Ντενκτάς μέσω της αλλαγής της τουρκικής πολιτικής στο κυπριακό και εντέλει μέσω ενός δημοψηφίσματος για την επίλυση. Ο Τ. Ερντογάν έκανε δημόσια θετική αναφορά πάνω στην τρίτη εκδοχή του Σχεδίου Λύσης του ΟΗΕ με τη φράση «έχει καλυφθεί η μεγάλη απόσταση για να υπάρξει συμφωνία» συμπληρώνοντας ότι «στην πολιτική η μια πλευρά δεν μπορεί να πάρει ότι θέλει» (CNN - Turk, 27 Μαρτίου 2003). Η ηγετική τρόικα του ΚΑΔ. -Ερντογάν, Γκιουλ, Γακίζ -επιθυμούσε μια πιο ουσιαστική κίνηση της Τουρκίας προς την Ε.Ε. Ο Τ. Ερντογάν με βάση τις πρώτες εμπειρίες του στα ζητήματα εξωτερικής πολιτικής έκανε τη δήλωση πως «όπου και αν πάω, βρίσκω πάντα το Κυπριακό μπροστά μου» (11 Δεκεμβρίου 2002).

Οι διαδηλώσεις υπέρ της επίλυσης του κυπριακού και η άνοδος της δημοτικότητας πολιτικών όπως ο Μ. Ταλάτ, ο Μ. Ακκιντζί, ο Ο. Οζκιούρ και ο Α. Ερέλ έδειξαν τη νέα φορά των πραγμάτων. Ο Ντενκτάς βρέθηκε στο επίκεντρο της κριτικής και μπροστά στην αποφασιστικότητα της κυβέρνησης Ερτογάν άρχισε να χάνει το έδαφος κάτω από τα πόδια του. Οι διαδηλώσεις δημιούργησαν μια κινητικότητα υποβοηθητική για την στρατηγική Ερντογάν - άνοιγμα στη δυναμική που οικοδομούν τα μαζικά κοινωνικά κινήματα. Τη δυναμική αυτή εξέφρασαν πρώτα τα κεντροαριστερά συνδικάτα των δασκάλων και των καθηγητών ήδη από το 2000 και μετά ως ο βασικός κορμός

αντίθεσης προς το ντενκτασικό κατεστημένο. Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Ελσίνκι το Δεκέμβριο του 1999 και η επιβεβαιωμένη απρόσκοπτη διαδικασία ένταξης της Κύπρου, προσέθεσε νέες κοινωνικές δυνάμεις όπως οι φιλελεύθεροι κεντροδεξιοί και οι ευρωπαϊστές. Παραμονές της συνόδου κορυφής της Κοπεγχάγης το Δεκέμβριο του 2002 το κύμα των διαδηλώσεων άρχισε να προσλαμβάνει πιο σαφείς πολιτικές προεκτάσεις. Δεκάδες χιλιάδες τ/κ διαδήλωσαν τη διαφωνία τους με την αναχρονιστική πολιτική Ντενκτάς, ζήτησαν την επίλυση του κυπριακού και την ενσωμάτωσή τους στο σύγχρονο κόσμο με τη θετική τους στάση απέναντι στην ΕΕ. Η παρουσία του αμερικανού απεσταλμένου στο κυπριακό Τ. Γουέστον και του πρέσβη των ΗΠΑ στη Λευκωσία Μ. Κλόσον στην «αντιντενκτασική» διαδήλωση στις 27 Φεβρουαρίου 2003 υπήρξε μια μελετημένη επιλογή, μια κίνηση με βασικό αποδέκτη τον παλαιό τ/κ ηγέτη. Οι διαδηλώσεις υπήρξαν η κορυφαία μορφή αντίδρασης των τ/κ απέναντι στο σύστημα εξουσίας που για δεκαετίες τους καθήλωνε στην υπανάπτυξη. Το ΡΤΚ, το Κόμμα Κοινοτικής Απελευθέρωσης, το Κίνημα Ειρήνης και Δημοκρατίας καθώς και τα πολιτικοποιημένα συνδικαλιστικά κινήματα, υπήρξαν οι καθοδηγητές της νέας εξέλιξης. Η πλατεία Ινονού σηματοδότησε την αλλαγή. Με αυτά τα δεδομένα εξηγείται η θετική ψήφος των τ/κ στο δημοψήφισμα στο σχέδιο που υπέβαλε ο τότε ΓΓ του ΟΗΕ Κ. Ανάν στις 24 Απριλίου 2004. Οι δυνάμεις γύρω από τον Ντενκτάς, ο Ν. Έρογλου, το ΚΕΕ, το ΔΗΚΟ και διάφοροι σύνδεσμοι με εθνικιστική κατεύθυνση απέρριψαν την πρόταση του ΟΗΕ θεωρώντας την ως ετεροβαρή, ή ως μια «νίκη των ε/κ». Ο Ρ. Ντενκτάς την ημέρα του δημοψηφίσματος κάλεσε τους τ/κ να καταψηφίσουν το σχέδιο Ανάν κατηγορώντας τις ΗΠΑ, τη Μ. Βρετανία και τον ΟΗΕ ότι «επέβαλαν ένα σχέδιο το οποίο δεν έχει συμφωνηθεί και γι' αυτό πρέπει να απορριφθεί. Ο Αλβαρο ντε Σότο παραπληροφόρησε το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών ότι οι δύο πλευρές είναι πολύ κοντά σε συμφωνία, ενώ οι διαφορές ήταν τεράστιες. Γι' αυτό, ο Κόφι Ανάν κατέθεσε ενώπιον των δύο πλευρών ένα σχέδιο 9.000 σελίδων που κανένας δεν γνωρίζει τι περιέχει και τι εκπλήξεις επιφυλάσσει σε περίπτωση που θα υπερψηφισθεί...».

Ο Ν. Έρογλου χαρακτήρισε την ίδια ημέρα το δημοψήφισμα ως «παράνομο γιατί ο νόμος έρχεται σε αντίθεση με το Σύνταγμα. Η πρώτη παράγραφος του νόμου για το δημοψήφισμα αφορά την καταστροφή της ΤΔΒΚ... Υπήρξε παρέμβαση από το εξωτερικό, μέσω των τηλεοράσεων, των ραδιοφώνων και των έντυπων μέσων ενημέρωσης στην απόφαση του λαού να πει ναι...».

Η πλειοψηφία των τ/κ με το εντυπωσιακό 64%, ψήφισε θετικά στην πρόταση του ΟΗΕ και αυτό καταγράφεται ως έκφραση της επιθυμίας της πλειοψηφίας των τ/κ να βαδίσει μπροστά και ως μια νίκη της πρωτοβουλίας Ερτογάν να αλλάξει τα δεδομένα και να δώσει το νεύμα για την επίλυση. Ταυτόχρονα καθιέρωσε τον Μ. Α. Ταλάτ ως τον ηγέτη της μετανενκτάς εποχής. Ο Ταλάτ με την ιδιότητα του «πρωθυπουργού» κάλεσε «ελληνοκύπριους και τουρκοκύπριους να ψηφίσουν υπέρ της λύσης του Κυπριακού για να μη ξαναζήσουν τις πικρές στιγμές του παρελθόντος. Ελπίζω με βάση το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος όλοι να ζήσουμε καλύτερες μέρες σε μια ειρηνική χώρα».

ΕΡΚΕΝΕΚΟΝ ΚΑΙ ΝΤΕΝΚΤΑΣ

Το παραδοσιακό σύστημα εξουσίας στην τ/κ κοινότητα είχε στο κέντρο του τον Ρ. Ντενκτάς και το απολυταρχικό σύστημα εξουσίας που ανέπτυξε υπό τη σκιά των στρατευμάτων κατοχής. Αυτό το σύστημα εξουσίας είχε σοβαρούς δεσμούς με τα παλαιά δεξιά κόμματα στην Τουρκία όσο και με το «βαθύ κράτος». Η συνεργασία αυτή είχε ένα σχετικά υπερκομματικό χαρακτήρα -από τον Ντεμιρέλ στον Ετσεβίτ, από τον Οζάλ στην Τσιλέρ- για δύο βασικούς λόγους. Πρώτο, λόγω της ιδιαιτερότητας του κομματικού συστήματος στην Τουρκία από το 1960 και ύστερα, και, δεύτερο, εξαιτίας της πίστης των κεμαλικών δυνάμεων ότι ο Ρ. Ντενκτάς ήταν ο «ήρωας» της κυπριακής υπόθεσης. Ακολουθώντας ένα βοναπαρτικό μοντέλο στην άσκηση εξουσίας ταυτίστηκε με τη φαυλοκρατία, την κακοδιοίκηση, το νεποτισμό και την τρομοκρατία για να επιβάλει τις αναχρονιστικές απόψεις του. Η αλαζονεία και ο συγκεντρωτισμός του δημιούργησαν φανατισμό και πόλωση γύρω του. Αρνιόταν με πείσμα να δεχθεί πως η σκέψη των ανθρώπων προχωρά, αρνιόταν να αλλάξει τρόπο σκέψης ο ίδιος, γιατί αν τον άλλαζε δεν θα είχε πια ρόλο στα πολιτικά πράγματα των τ/κ. Απευθύνεται στους τ/κ στις 7 Μαΐου 1990: «Δεν είμαστε οι μασκαράδες των ε/κ...». Προειδοποιεί την Άγκυρα στις 12 Απριλίου 1989: «Ίσως η Τουρκία θα πρέπει να καταβάλει κάποιο τίμημα για την είσοδό της στην ΕΟΚ: Δεν μπορεί όμως το τίμημα αυτό να είναι η εγκατάλειψη των τ/κ στο έλεος των ε/κ για σφαγή. Δεν θα συγκατατεθεί το τουρκικό έθνος...»

Οι αποκαλύψεις στην Τουρκία για την υπόθεση Ερκένεκον δείχνουν πως ο Ντενκτάς συμμετείχε σε μια παραστρατιωτική οργάνωση. Η τουρκική αστυνομία με εντολή του

Εισαγγελέα Κωνσταντινούπολης στις αρχές Ιουλίου 2008 άρχιζε να συλλαμβάνει απόστρατους στρατιωτικούς, δημοσιογράφους, κεμαλιστές πανεπιστημιακούς και εγκληματίες του κοινού ποινικού δικαίου. Κοινό τους χαρακτηριστικό η κατηγορία για συμμετοχή τους στην παρακρατική οργάνωση «Εργκένεκον». Σύμφωνα με το κατηγορητήριο ομάδα με ακροδεξιό πολιτικό προσανατολισμό οργάνωσε παράνομο μηχανισμό για να «σώσει» την Τουρκία από την κυβέρνηση Ερτογάν και τους κινδύνους που αυτή συνεπαγόταν.

Μέσα στα ντοκουμέντα που έχουν αποκαλυφθεί σχετικά με τη δομή και τους στόχους της περιλαμβανόταν και το σενάριο για δολοφονίες πολιτικών που η οργάνωση θεωρούσε ως επικίνδυνους, με κορυφαίο στη λίστα τον Τ. Ερτογάν. Στο θεωρητικό επίπεδο η οργάνωση ξεκινούσε από το φόβο της παγκοσμιοποίησης η οποία λόγω του ανοικτού της χαρακτήρα θα οδηγούσε στην «παρακμή» ή και στη «διάλυση» της Τουρκίας. Συνεπώς η οργάνωση είχε αυτοδιορισθεί ως προστάτης μιας Τουρκίας που περιβάλλεται από εχθρούς και οργανώθηκε για να εμποδίσει ακόμα και με σφαίρες τους εσωτερικούς της «εχθρούς». Μια σημαντική πτυχή της υπόθεσης Εργκένεκον αφορά την εξωτερική πολιτική της Τουρκίας και ειδικότερα στο κυπριακό.

Σύμφωνα με αποκαλύψεις του τουρκικού τύπου (περιοδικό Nokta και εφημερίδα «Ραντικάλ») οι ηγέτες της οργάνωσης αυτής κινητοποιήθηκαν στο έπακρον σχεδιάζοντας πραξικόπημα για να εμποδίσουν την αποδοχή από την κυβέρνηση Ερτογάν του σχεδίου λύσης του ΟΗΕ για το κυπριακό (2004). Στις συνομιλίες για λύση στη Νέα Υόρκη (Φεβρουάριος 2004) η Τουρκία υποχρέωσε τον τ/κ ηγέτη να παραμείνει στο τραπέζι των συνομιλιών και να συζητήσει στη βάση των αποφάσεων του ΟΗΕ. Ο Υφυπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας Ο. Ζιγιάλ που ήταν παρών στη Νέα Υόρκη και ακολουθούσε τις εντολές του ΥΠΕΞ Α. Γκιουλ με τη φράση «εδώ δεν θα διακοπούν οι συνομιλίες. Εάν υπάρξουν δυσκολίες θα τις συζητήσετε μαζί μου. Θα γίνει αυτό που θα πω εγώ...», υποχρέωσε τον Ντενκτάς να παραμείνει στο τραπέζι των συνομιλιών. Αυτό ήταν μια εξέλιξη που δεν αποδέχθηκε ο Ντενκτάς, και όπως λένε τα στοιχεία της προανάκρισης για την Εργκένεκον, ο τ/κ ηγέτης ήταν σε ευθεία επαφή με στρατηγούς που ανήκαν στην οργάνωση με κοινό στόχο τη διενέργεια πραξικοπήματος για την ανατροπή του τούρκου πρωθυπουργού. Ο τέως αρχηγός του ναυτικού ναύαρχος Ο. Ορνέκ σε αποκαλυφθέν ημερολόγιό του γράφει ότι « η κυβέρνηση του ΚΑΔ με το να εγκρίνει το σχέδιο του ΓΓ του ΟΗΕ Κ. Ανάν πρόδιδε την πατρίδα. Για το λόγο αυτό έπρεπε να αποκαθλωθεί...».

Το σχέδιο ανατροπής του Ερτογάν δεν είχε την έγκριση της ηγεσίας των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων και ο ίδιος ο αρχηγός τους Χ. Οζκιόκ ήταν αντίθετος με αυτό το σενάριο, και, δεν αποκλείεται, να ενημέρωσε και το πρωθυπουργικό γραφείο για την κίνηση αυτή. Ο ίδιος ο Χ. Οζκιόκ εκείνη την περίοδο απέφευγε να τρώει σε στρατιωτικές εγκαταστάσεις από το φόβο δηλητηρίασής του. Ο ρόλος του Ρ. Ντενκτάς στην όλη υπόθεση φαίνεται να είναι πρωταγωνιστικός. Στα χέρια του Τ. Ερτογάν έφθασαν πληροφορίες για τη συμμετοχή του στην Εργκένεκον και ταυτόχρονα εισηγήσεις για τη σύλληψή του όπως έγινε με τους τέσσερις στρατηγούς. Ο Τ. Ερτογάν για λόγους που συνδέονται με την ιστορική διαδρομή του Ντενκτάς στο χώρο των τ/κ απέρριψε την εισήγηση. Η τουρκική ακροδεξιά διέθετε σταθερούς δεσμούς με τη για δεκαετίες απόλυτη ντενκτασική εξουσία. Αυτή η αποκάλυψη βεβαιώνει την από μακρού χρόνου διασύνδεση κύκλων της τουρκικής ακροδεξιάς με το ντενκτασικό κατεστημένο.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΑΛΑΤ

Μέσα σε μια πολύ δύσκολη κατάσταση πραγμάτων οι επιλογές, οι αξιολογήσεις, και οι πολιτικές του Μ.Α.Ταλάτ βοήθησαν στο να βγει η τ/κ κοινότητα από το ντενκτασικό καθεστώς σε μια νέα εποχή που συνδέεται απόλυτα με την προοπτική της ένταξης στην Ε.Ε. Ο Ταλάτ κέρδισε την πλειοψηφία στην ψηφοφορία για την ανάδειξη νέου ηγέτη στις 20 Φεβρουαρίου 2005. Ήδη το ΡΤΚ με τις θέσεις του είχε εκφράσει τα νέα ισχυρά ρεύματα και το γεγονός αυτό του επέτρεψε να αναδειχθεί πρώτο κόμμα στην ψηφοφορία για τη «βουλή» το Δεκέμβριο του 2003. Ο Ρ. Ντενκτάς βλέποντας τη διαμόρφωση μιας νέας κατάστασης πραγμάτων δεν έθεσε υποψηφιότητα απέναντι στον Ταλάτ. Ακόμα και ο υιός Ντενκτάς, ο Σερτάρ, ηγέτης του Δημοκρατικού Κόμματος, έγειρε την πλάστιγγα προς την πλευρά Ταλάτ.

Ο Μ.Α. Ταλάτ ήταν σε γενική ευθυγράμμιση με τις βασικές επιλογές Ερτογάν. Πολιτικός με μαρξιστική παιδεία έδωσε στα χρόνια της κυριαρχίας Ντενκτάς όλο το βάρος του στην οργανωτική επιτυχία του Ρεπουμπλικανικού Τουρκικού Κόμματος (ΡΤΚ). Τόσο ο οργανωτικός μηχανισμός του, όσο και οι συνδικαλιστικοί του βραχίονες στους χώρους εργασίας πέτυχαν τους βασικούς στόχους. Αυτό του επέτρεψε να ηγηθεί με μεγάλη επιτυχία των μαζικών διαδηλώσεων (2003), που συνέβαλαν τα μέγιστα στην ανατροπή του Ρ. Ντενκτάς. Έτσι ο Ταλάτ έγινε ο μόνος πολιτικός ο οποίος στη δεδομένη χρονική συγκυρία μπορούσε να θέσει τον Ρ. Ντενκτάς και τις ιδέες του στο περιθώριο. Το

όραμα Ντενκτάς («δύο κράτη» στην Κύπρο, με αναγνώριση του ψευδοκράτους του) δεν άντεξε στη δυναμική των αλλαγών. Κάτω από τους πολύ δύσκολους συσχετισμούς δυνάμεων (κατοχικός στρατός, έποικοι, δημογραφική αλλοίωση, επιρροές του ντενκτασισμού) μπόρεσε να συμβάλει σε μια διαφορετική πορεία. Ο Ταλάτ διαφωνούσε με την πολιτική Ντενκτάς και πίστευε σε μια εκδοχή λύσης βασισμένης στη διζωνική ομοσπονδία. Ασφαλώς κρίσιμο μέγεθος ήταν το είδος της ομοσπονδίας που επεδίωκε. Οι πολύπλοκες διαπραγματεύσεις με τον Δ. Χριστόφια (2008-2010) έδειξαν ότι στο είδος της επιδίωξης υπήρχε διαφορετική ερμηνεία και περιεχόμενο. Υπήρχε όμως και σημαντικό πεδίο για διαπραγμάτευση.

Δύο κόμματα –ένα στην Τουρκία και ένα στους τ/κ- και δύο πρόσωπα -Ερντογάν και Ταλάτ- διαδραμάτισαν τους βασικούς ρόλους χωρίς να έχουν ιδεολογική συγγένεια ή άλλους προηγούμενους δεσμούς. Από τη μια ήταν το κόμμα του «μαλακού ισλαμισμού» του Τ. Ερντογάν και από την άλλη το με παλαιό μαρξιστικό υπόβαθρο Ρεπουβλικανικό Τουρκικό Κόμμα με ηγέτη τον Μ.Α. Ταλάτ. Τα δύο κόμματα συνεργάστηκαν στο κυπριακό, αν και είναι δύο ανάδελφα κόμματα. Ο Μ. Α. Ταλάτ δεν είχε σημαντικές προσβάσεις στην Άγκυρα, ενώ ο τότε πρόεδρος της Τουρκίας Α. Σεζέρ δεν έκρυψε ποτέ την αντιπάθεια προς το πρόσωπό του. Ο Τ. Ερντογάν θέλησε να κλείσει μια πιθανή κυπριακή «έκπληξη» στη διαδρομή του για τις βουλευτικές εκλογές του 2007 κάνοντας πλάτες στη δημιουργία νέου πολιτικού σχήματος ανάμεσα στους τουρκοκύπριους. Με τη βοήθεια που έδωσε στο νοεϊδρυθέν κόμμα «Ελευθερία και Μεταρρύθμιση» ουσιαστικά ακύρωσε πιθανό ρυθμιστικό ρόλο από τον υιό Ντενκτάς, προσθέτοντας άλλες δυνάμεις στην -υπό τον Ταλάτ- δομή εξουσίας. Ο τούρκος πρωθυπουργός επίσης θέλησε να «μπλοκάρει» τις συχνές και επιθετικές περιηγήσεις του Ραούφ Ντενκτάς στο εσωτερικό σκηνικό της Τουρκίας.

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΜΕ ΤΗ ΓΕΦΥΡΑ

Οι Προεδρικές Εκλογές του Φεβρουαρίου 2008 έκρυβαν εκπλήξεις. Πρώτα οδήγησαν σε αποκλεισμό του Τ. Παπαδόπουλου από τον πρώτο γύρο, και δεύτερο, σε νίκη του ΓΓ του ΑΚΕΛ Δ. Χριστόφια στην τελική αναμέτρηση με τον Ι. Κασουλίδη. Η νίκη Χριστόφια δημιούργησε νέα δυναμική καθώς σε σχετικά σύντομο διάστημα ξεκίνησαν συνομιλίες για την επίλυση του κυπριακού. Στις πρώτες συναντήσεις Χριστόφια-Ταλάτ τέθηκε το ζήτημα της διάνοιξης οδοφράγματος στο τέρμα της οδού Λήδρας στην παλιά Λευκωσία με στόχο τη διευκόλυνση της επικοινωνίας ανάμεσα σε ε/κ και τ/κ στην

καρδιά της πόλης. Η προσπάθεια προσέκρουσε στην ύπαρξη γέφυρας πάνω από το σημείο διάνοιξης. Η κοινή πρωτοβουλία Χριστόφια-Ταλάτ να κατεδαφιστεί η γέφυρα – ως τρόπος για να ανοίξει το οδόφραγμα- προσέκρουσε στις αντιδράσεις του Γενικού Επιτελείου Στρατού στην Άγκυρα. Με μια δημόσια παρέμβασή του το Γ.Ε.Σ. διευκρίνισε ότι το οδόφραγμα γύρω από την οδό Λήδρας «βρίσκεται υπό τον έλεγχο των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων σύμφωνα με το άρθρο 10 του συντάγματος της ΤΔΒΚ...».

Ο Μ. Α. Ταλάτ υποχρεώθηκε να πάει για δύο ώρες στα γραφεία του Γ.Ε.Σ. στην Άγκυρα (5 Ιανουαρίου 2007, ώρα 9.30 με 11.30 πμ) «για να ενημερωθεί για τις απόψεις των στρατιωτικών» σύμφωνα με την επίσημη ανακοίνωση του Γ.Ε.Σ. Ο τότε ΥΠΕΞ και μετέπειτα Πρόεδρος της Τουρκικής Δημοκρατίας Α. Γκιουλ συνόδευσε τον Ταλάτ στη συνάντησή αυτή. Στο άλλο άκρο του φάσματος ο πολυπράγμων συνταγματολόγος Μ. Σοϊσάλ, σύμβουλος του Ρ. Ντενκτάς δήλωσε (εφ/δα «Κιπρισλί», 7 Ιανουαρίου 2007) ότι «αν γκρεμιστεί η γέφυρα θα γκρεμιστούν και άλλα πράγματα όπως το καθεστώς Ταλάτ και η κυβέρνηση του Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης του Ταγίπ Ερντογάν...». Αυτή η δήλωση φωτογραφίζει με μεγάλη δόση αληθείας το τι ακριβώς συνέβαινε πίσω από τη υπόθεση της γέφυρας. Το Γενικό Επιτελείο Στρατού επιχειρούσε να ροκανίσει μέσω του αδύναμου στην Άγκυρα Ταλάτ, τον ίδιο τον Ερντογάν. Προηγήθηκε ανάλογη αντίδραση των Α. Σεζέρ και του ΓΕΣ όταν το τουρκικό ΥΠΕΞ υπέβαλε πρόταση στη φινλανδική προεδρία για το άνοιγμα ενός τουρκικού λιμανιού στα πλοία με κυπριακή σημαία.

Μια σειρά από λόγιοι δημιούργησαν αυτό το συγκρουσιακό σκηνικό: μάχη εξουσίας ανάμεσα στο τουρκικό ΥΠΕΞ και τους στρατιωτικούς, σαφή μηνύματα στον Τ. Ερντογάν ενόψει της αναμέτρησης για την εκλογή προέδρου της Τουρκικής Δημοκρατίας και απροκάλυπτη ενθάρρυνση των φιλοντενκτασικών δυνάμεων ανάμεσα στους τ/κ από το στρατιωτικό κατεστημένο. Ο συμβιβασμός με την τελική κατεδάφιση της γέφυρας ήταν ένα ακόμα δείγμα γραφής για το πως διεξαγόταν ο αγώνας ανάμεσα στα βασικά κέντρα εξουσίας.

Η συμμαχία της αντιπολίτευσης των «φιλοντενκτασικών» δυνάμεων ανάμεσα στον Ταχσίν Ερτογρούλογλου (Κόμμα Εθνικής Ενότητας) και τον Σερτάρ Ντενκτάς (Δημοκρατικό Κόμμα) ένωσε ικανοποιημένη από τις εξελίξεις. Ο σοβαρός τραυματισμός της εικόνας του Ταλάτ, η επίσκεψή του στο Επιτελείο με τη συνοδεία Γκιουλ και η εμφανής αδυναμία του να προβλέψει τις εξελίξεις απετέλεσαν ευκαιρία για

την αντιπολίτευση να περάσει σε μια πιο επιθετική στάση απέναντί του. Έτσι κάτω από τα νέα δεδομένα το ΚΕΕ αποφάσισε να μην συμμετέχει στις εργασίες της ψευδοβουλής ζητώντας πρόωρες «βουλευτικές εκλογές»...

Η ΠΡΩΤΗ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Ο ηγέτης του κόμματος της μείζονος αντιπολίτευσης «Εθνική Ενότητα» Τ. Ερτογρούλογλου σκλήρυνε τη θέση του ΚΕΕ αποφασίζοντας πρώτο, να μην συμμετέχει στις εργασίες της ψευδοβουλής, δεύτερο, προέβαλε το αίτημα για πρόωρες «βουλευτικές εκλογές» και, τρίτο, ζήτησε ως αντάλλαγμα για την επάνοδό του στην ψευδοβουλή τη διάλυση του μπλοκ εξουσίας. Ο πρόεδρος του ΚΕΕ εκτίμησε ότι «αν δεν συμβεί αυτό, δεν είναι δυνατό να επιτευχθεί η εσωτερική ειρήνη και η αποφυγή κρίσης» (4 Ιανουαρίου 2007).

Οι αριθμοί τις αρχές του 2007 ευνοούσαν τον Μ. Α. Ταλάτ. Στη ψευδοβουλή σε σύνολο 50 «βουλευτών» το Ρεπουβλικανικό Τουρκικό Κόμμα του Ταλάτ διέθετε 25 έδρες, το ΚΕΕ 13, το Δημοκρατικό Κόμμα του Σ. Ντενκτάς 6, το νεοδημιούργητο Κόμμα «Ελευθερίας και Μεταρρύθμισης» 4, το Κόμμα «Ειρήνης και Δημοκρατίας» του Μ. Ακκιντζί 1 έδρα και μία έδρα σε ανεξάρτητο. Ο συνασπισμός 25+4 έδινε πλεονεκτήματα στον Ταλάτ, χωρίς να υποτιμάται το ειδικό βάρος της μίας έδρας του σημαντικού Μ. Ακκιντζί. Ο Ταλάτ θεώρησε ότι έτσι κάλυπτε σε ικανοποιητικό βαθμό τα τουρκικά του νώτα, αν και παρέμεναν απρόβλεπτες οι σχέσεις του με τους στρατηγούς και σταθερά κακές με τον πρόεδρο Α. Σεζέρ. Ταυτόχρονα ο Ταλάτ ανέπτυξε μια διεθνή δραστηριότητα προς την κατεύθυνση της άρσης της «απομόνωσης» των τ/κ με επισκέψεις στις Βρυξέλλες και αλλού.

Στις δημοτικές εκλογές του Ιουνίου 2006 το ΡΤΚ έχασε τον έλεγχο στο Δήμο της κατεχόμενης Λευκωσίας με υποψήφιο τον «υπαρχηγό» του Ταλάτ και Γραμματέα Διεθνών Σχέσεων του Κόμματος, Κουτλάι Ερκ. Το μήνυμα ήταν ηχηρό: το Ρεπουβλικανικό Τουρκικό Κόμμα άρχισε να υφίσταται φθορά από την άσκηση της εξουσίας, ενώ ο Σ. Ντενκτάς θεώρησε ότι η νίκη του κόμματός του στο δήμο της κατεχόμενης Λευκωσίας ήταν ένα σήμα ότι τα πράγματα μπορούσαν να αλλάξουν. Ο Μ. Α. Ταλάτ μετά την απώλεια της δημαρχίας θεώρησε ότι κάτι δεν πάει καλά στους σχεδιασμούς του και η συμπεριφορά του απέναντι στην αντιπολίτευση έγινε πιο επιθετική. Δεχόταν κριτική από τη δεξιά και την ακροδεξιά αλλά ταυτόχρονα ήταν σε συνεχή σκληρή κόντρα με τα μικρά κόμματα και ορισμένες συνδικαλιστικές δυνάμεις

της αριστεράς που έως πρόσφατα ήταν στο ίδιο στρατόπεδο. Ο Ταλάτ τα έσπασε με τους έως πρόσφατα συνοδοιπόρους συνδικαλιστές, ενώ δεν κατάφερε να συνεργαστεί με ανεξάρτητους προοδευτικούς πολιτικούς όπως ο Μ. Ακκιντζί και ο Χ. Αγκολεμλί.

Η ΚΑΛΠΗ ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΝ

Η πολιτική ζωή των τ/κ έχει διαρκώς κινητικότητα, ζυμώσεις και ανατροπές. Στις 24 Αυγούστου 2007 οι Γενικοί Γραμματείς των τριών πιο σημαντικών κομμάτων (Ρεπουμπλικανικό Τουρκικό Κόμμα, Κόμμα Εθνικής Ενότητας και Δημοκρατικό Κόμμα) συζήτησαν εκ νέου θέματα που προέκυψαν από την αναθεώρηση του λεγόμενου «συντάγματος» του ψευδοκράτους και επίσης το θέμα της διεξαγωγής πρόωρης ψηφοφορίας. Οι αλληπάλληλες συναντήσεις γύρω από τα ίδια θέματα κατέδειξαν ότι το αδιέξοδο ήταν μεγάλο. Ούτε οι αρχηγοί, ούτε οι ΓΓ κατάφεραν κάτι. Το Ρεπουμπλικανικό Τουρκικό Κόμμα υποστήριξε ότι πρέπει πρώτα να γίνει η αναθεώρηση του λεγόμενου «συντάγματος» και μετά να γίνει ψηφοφορία, ενώ το Κόμμα Εθνικής Ενότητας, ζητούσε ταυτόχρονη διεξαγωγή της ψηφοφορίας και της διαδικασίας αναθεώρησης. Η διαμάχη ήταν για την ταμπакέρα –χρονοδιάγραμμα για να γίνει η ψηφοφορία και με ποιους όρους. Γι' αυτό και ο αρχηγός του Κόμματος Εθνικής Ενότητας Τ. Ερτουγρούλογλου πήγε στην Άγκυρα και συναντήθηκε με τον Υπουργό Εξωτερικών Α. Γκιουλ και τον Υφυπουργό Εξωτερικών Ε. Απακάν. Η «βουλή» βρέθηκε σε πλήρες αδιέξοδο αφού τα κόμματα της αντιπολίτευσης δεν συμμετείχαν στις εργασίες της, πιέζοντας έτσι τον Ταλάτ να κάνει πρόωρη εκλογική διαδικασία. Το τουρκικό ΥΠΕΞ με επαφές με κομματικούς ηγέτες θέλησε να συμβάλει στο ξεπέρασμα της πόλωσης. Το μποϊκοτάρισμα των εργασιών της ψευδοβουλής συνέβαλε στην όξυνση των πολιτικών παθών. Ο Τ. Ερτογρούλογλου και ο Σ. Ντενκτάς έβλεπαν τη σκηνή να φεύγει κάτω από τα πόδια τους και εξεβίασαν τον Ταλάτ να συρθεί σε πρόωρη ψηφοφορία με την ελπίδα να χάσει την αυτοδυναμία του. Μέσα σε μια τέτοια ατμόσφαιρα ο Ταλάτ έχασε μέρος από την επιρροή του αφού δεν μπορούσε να εμφανιστεί ως ο κεντρικός παράγοντας σταθερότητας. Ο Σ. Ντενκτάς είχε τα δικά επιπρόσθετα κίνητρα: ο ντενκτασισμός επιθυμούσε να πάρει τη ρεβάνς απέναντι στον Μ. Α. Ταλάτ και σε κάθε περίπτωση ήταν ιδιαίτερα επιθετικός απέναντι στο ΡΤΚ. Αυτή η κατάσταση θα οδηγούσε, αργά ή γρήγορα σε πρόωρη ψηφοφορία. Ο Ταλάτ υποχρεώθηκε να αποδεχθεί το αίτημα των δύο, και μάλλον επιθυμούσε να το πράξει σε χρόνο που θα ευνοούσε τους δικούς του σχεδιαμούς. Έτσι ή αλλιώς, ολοένα και περισσότεροι αντιλαμβάνονταν ότι η ρήξη θα είχε ως μόνη διέξοδο την προσφυγή σε

ψηφοφορία. Η νίκη Ερτογάν στις βουλευτικές εκλογές στην Τουρκία στις 22 Ιουλίου 2007 ευνοούσε τους σχεδιασμούς Ταλάτ αλλά ασφαλώς αυτός δεν ήταν ικανός παραγόντας να ρυθμίσει το εσωτερικό σκηνικό. Η οικονομία και το κυπριακό ήταν οι δύο πυλώνες που θα όριζαν την ένταση και την έκταση του εκλογικού «μέτρου»...

ΣΕ ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΝΕΟΥ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ

Η τ/κ εφημερίδα «Kıbrıs» στις 12 Δεκεμβρίου 2007 δημοσίευσε δημοσκόπηση για τις τάσεις που εν τω μεταξύ διαμορφώθηκαν στην κοινή γνώμη. Η έρευνα διεξήχθη από την εταιρία KADEM. Οι αριθμοί έδειξαν ότι η πολιτική του Μ. Α. Ταλάτ άρχισε να συναντά σοβαρές δυσκολίες, καθώς οι τ/κ για πρώτη φορά διατύπωσαν μίαν, υπό όρους, αποδοκιμασία της εξουσίας του. Το 46.6% των ερωτηθέντων εκτιμούσε ότι ο συνασπισμός εξουσίας υπό τον Ταλάτ «δεν είναι επιτυχής», ενώ υπήρχαν 16% θετικές απαντήσεις («είναι επιτυχής», είπαν) και το υπόλοιπο ποσοστό, 35.1 % απάντησε «ούτε επιτυχημένος, ούτε αποτυχημένος». Στα κομματικά ποσοστά το Ρεπουβλικανικό Τουρκικό Κόμμα σημείωσε βουτιά 9 μονάδων (36%), καθώς στην ψηφοφορία του 2005 έλαβε 45%. Με βάση τη συγκεκριμένη έρευνα το δύο δεξιά κόμματα σε συνεργασία μπορούσαν αλλάξουν τη ροή των πραγμάτων και να στριμώξουν την ηγεμονία Ταλάτ: το Κόμμα Εθνικής Ενότητας (ΚΕΕ) με πρόεδρο τον Τ. Ερτογρούλογλου διατηρούσε την επιρροή του (ποσοστό 34% σε σχέση με 32% το 2005), ενώ το κόμμα του Σερντάρ Ντενκτάς (Δημοκρατικό) έχασε κάποιο έδαφος (10.5% σε σχέση με το 13% το 2005). Τα δύο νέα κόμματα, αυτό με την ονομασία «Κόμμα της Κοινοτικής Δημοκρατίας» (κεντροαριστερό) κατέγραψε ποσοστό 10.5% και το δεξιό «Κόμμα Ελευθερίας και Μεταρρύθμισης» με ηγέτη τον Τ. Αβτζί 7%. Τέσσερα μικρά κόμματα, ένα της δεξιάς και τρία της αριστεράς ήταν κάτω από το 1%. Εκτός δημοσκόπησης ήταν το κόμμα «Πολιτική για το Λαό», που ίδρυσε στις 14 Δεκεμβρίου 2007, ο Α. Γιονλούερ, τέως διευθυντής θρησκευτικών υποθέσεων του ψευδοκράτους. Εξίσου ενδιαφέροντα είναι τα στοιχεία που αφορούσαν απαντήσεις των τ/κ γύρω από την ιεράρχηση των προβλημάτων τους: ανεργία, 31.6%, πληθωρισμός 30.4%, διεθνής θέση τους 27.3%, ναρκωτικά 12.3% και σχέσεις με τους ε/κ 10.5%. Η από μακρού χρόνου συζήτηση για πιθανή «συνταγματική» αναθεώρηση ώστε το «σύνταγμα» του ψευδοκράτους να πάρει χαρακτήρα προεδρικού συστήματος- κάτι που ευνοούσε και ο Ταλάτ- έδειξε να έχει σημαντική απήχηση: το 35% δηλώνει υπέρ προεδρικού συστήματος, 16% υποστηρίζει το υπάρχον, 14% το υπάρχον με περισσότερες εξουσίες στον πρόεδρο, και 34%

δήλωσε «δεν ξέρω/δεν απαντώ».

Οι Τ. Ερτογρούλογλου και Σ. Ντενκτάς κατηγορούσαν ευθέως τον Τ. Ερτογάν και το Κόμμα Ανάπτυξης και Δικαιοσύνης ότι βρίσκονται πίσω από κάθε σενάριο αποκλεισμού τους από την κεντρική πολιτική σκηνή. Ταυτόχρονα υποστήριξαν ότι το νεοσύστατο κόμμα «Ελευθερία και Μεταρρύθμιση» (ΚΕΜ), με ηγέτη τον Τ. Αβτζί (λεγόμενο ΥΠΕΞ στο ψευδοκράτος) αποτελούσε «παιδί» των επιλογών του Ερτογάν με στόχο τον έλεγχο των εξελίξεων. Ο Μ. Α. Ταλάτ, άρχισε να χάνει σοβαρό μέρος από την επιρροή του, αλλά εξακολουθούσε να διατηρεί ορισμένα ισχυρά πλεονεκτήματα: συμπαγές και καλά δικτυωμένο στους μαζικούς χώρους κόμμα, καλές σχέσεις με τον Τ. Ερτογάν και τον Α. Γκιουλ και έλεγχος των μηχανισμών εξουσίας. Σύντομα θα αποδειχθεί ότι οι ρωγμές στο, υπό τον Ταλάτ, σύστημα εξουσίας ήταν πιο ισχυρές από τα πλεονεκτήματά του. Σταδιακά οι τ/κ αλλάζουν διαθέσεις και ο Ταλάτ θα υποστεί σοβαρό πλήγμα.

Η συνάντησή Ταλάτ με την ΥΠΕΞ των ΗΠΑ Χ. Κλίντον στην Ουάσιγκτον ήταν αποτέλεσμα της επιλογής των ΗΠΑ να ικανοποιήσουν την προσπάθεια Ερτογάν να βρει τρόπους να τονώσει το προφίλ του παραμονές της δύσκολης ψηφοφορίας για εκλογή «βουλευτών» στα κατεχόμενα (19 Απριλίου 2009). Οι δυσκολίες της συγκυρίας υποχρέωσαν τον Μ.Α. Ταλάτ να γίνει μέρος του εκλογικού αγώνα, αναλαμβάνοντας τα ηνία του ΡΤΚ και θέτοντας σε δεύτερη μοίρα τον τυπικά πρόεδρο Φ. Σογιέρ. Στις 14 Μαρτίου 2009 μετέβη στην Κωνσταντινούπολη για συνομιλίες με τον Τ. Ερτογάν με τον οποίο συζήτησε την ψηφοφορία στα κατεχόμενα και πιθανά μετεκλογικά σενάρια. Από εκείνη τη συνάντηση προέκυψε η απόφαση Ερτογάν να προσθέσει εκλογικούς «πόντους» στο υπό δοκιμασία κόμμα του Ταλάτ κλείνοντας συνάντηση με το ΓΓ του ΟΗΕ Μπα κι Μουν στην Κωνσταντινούπολη στο περιθώριο της συνάντησης «Συμμαχία των Πολιτισμών» λίγες ημέρες πριν την ψηφοφορία .

Η ΑΝΑΤΡΟΠΗ ΣΤΟ ΚΕΕ

Σε δημοσκόπηση της εταιρείας ΚΑΔΕΜ (εφημερίδα «Κίρις») οι απαντήσεις στο ερώτημα «ποιον εμπιστεύεσαι και ποιον θα ψήφιζες για την προεδρία», το 67% έδωσε την απάντηση «Ταλάτ». Το κόμμα του έχανε έδαφος αλλά ο ίδιος έδειχνε να παραμένει κυρίαρχος του παιχνιδιού. Η αλλαγή, ωστόσο, στο χώρο του ΚΕΕ συνέβαλε αποφασιστικά στο να αναδιαμορφωθεί το συνολικό σκηνικό. Ο Ν. Έρογλου με ψήφους 740 επεκράτησε του Τ. Ερτουγρούλογλου (448 ψήφους) και εξελέγη πρόεδρος. Ο

Έρογλου συμπορεύτηκε για αρκετά χρόνια με τον Ρ. Ντενκτάς. Συγκρούστηκε μαζί του αλλά δεν κάηκε. Διατήρησε την εικόνα ενός «έντιμου γιατρού» που βοηθά στις δύσκολες στιγμές. Με τις θέσεις του στο κυπριακό συνάντησε τη μεγάλη μάζα των εποίκων. Το ΚΕΕ απέκτησε νέα δυναμική παίρνοντας ψήφους, εκτός από τους εποίκους, και από το ΡΤΚ και κυρίως από το ΔΗΚΟ του Σ. Ντενκτάς. Μετά τη νίκη του δήλωσε οπαδός της λύσης στο κυπριακό με την προϋπόθεση «οι ε/κ να χωνέψουν την οντότητα της ΤΔΒΚ». Ο Έρογλου αφού ανέλυσε τα πραγματικά δεδομένα επεχείρησε ορισμένα βήματα συνεννόησης με τον Ταλάτ με στόχο να γίνει αποδεκτός από την κυβέρνηση Ερτογάν ως μέρος μιας «σημαντικής εξέλιξης» το 2009.

Η Άγκυρα χωρίς αμφιβολία προτιμούσε την υπεροχή Ταλάτ γιατί τον θεωρούσε πολιτικό με τον οποίο μπορεί να συνεργαστεί εποικοδομητικά αλλά σταδιακά άρχισε να συμφιλιώνεται με την ιδέα μιας πιθανής μελλοντικής νίκης του παραδοσιακού Ν. Έρογλου. Ο Τ. Ερτογάν και το τουρκικό ΥΠΕΞ αποφάσισαν ότι δεν θα αντιμετώπιζαν τον Ν. Έρογλου όπως αντιμετώπισαν τον Ρ. Ντενκτάς. Αυτό το γεγονός επιβεβαίωσε και η επιλογή του τουρκικού ΥΠΕΞ να καλέσει ταυτόχρονα Ταλάτ και Έρογλου στην Άγκυρα για συνομιλίες για το κυπριακό το Δεκέμβριο του 2009. Η Άγκυρα διαμόρφωνε πλέον τη θέση ότι εάν νικήσει ο Ν. Έρογλου η Άγκυρα θα τον παροτρύνει να συνεχίσει τις διαπραγματεύσεις με τον Δ. Χριστόφια πάνω στη γενική γραμμή που είχε υιοθετήσει ο Ταλάτ. Ταυτόχρονα επεξεργάστηκε προτάσεις για το άνοιγμα ενός λιμανιού ή ενός αεροδρομίου της Τουρκίας στα πλοία ή τα αεροπλάνα με κυπριακή σημαία και υπέβαλε αίτημα στην ΕΕ και άλλες χώρες για εφαρμογή του λεγόμενου απευθείας εμπορίου με τα κατεχόμενα. Με αυτό τον τρόπο επεχείρησε να θέσει σε νέα βάση το αίτημά της για άρση της «απομόνωσης» με ταυτόχρονο αίτημα για διεθνή χρήση του αεροδρομίου της Τύμπου και του λιμανιού της Αμμοχώστου.

Ο ΕΡΟΓΛΟΥ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΘΕΣΗ

Η ψηφοφορία για την εκλογή νέας «βουλής» στις 19 Απριλίου 2009 σηματοδότησε εξελίξεις που έφεραν την υπογραφή του Ν. Έρογλου. Το ΚΕΕ έλαβε το 44.5% των ψήφων και κατέλαβε 26 από τις 50 έδρες στην ψευδοβουλή. Οι αριθμοί έδωσαν στον Ν. Έρογλου τη λεγόμενη «πρωθυπουργία». Το ΡΤΚ του Μ. Α. Ταλάτ εξασφάλισε το 29.5% των ψήφων και 16 έδρες, το «Δημοκρατικό Κόμμα» του Σ. Ντενκτάς το 10% και 5 έδρες, η συσπείρωση των σοσιαλιστικών δυνάμεων του κόμματος της «Κοινοτικής Δημοκρατίας» του Μ. Τσαρκιτζί έλαβε 6% και 2 έδρες και το Κόμμα «Ελευθερία και

Μεταρρύθμιση» του Τ. Αβτζί 5.3 % και 1 έδρα.

Η νίκη Έρογλου δεν άλλαξε τον κεντρικό προσανατολισμό του Μ. Α. Ταλάτ στο κυπριακό αλλά ασφαλώς περιέπλεξε το περιβάλλον μέσα στο οποίο διεξάγονταν οι συνομιλίες. Οι αριθμοί βεβαιώνουν ότι είχαν σημειωθεί μετατοπίσεις καθώς σημαντικά τμήματα της κοινής γνώμης κινήθηκαν πιο συντηρητικά. Ο Ν. Έρογλου με τις πρώτες του δηλώσεις μετά την ολοκλήρωση της ψηφοφορίας έσπευσε να καθησυχάσει την Άγκυρα εκφράζοντας πίστη στις συνομιλίες και αφοσίωση στην ΕΕ. Ταυτόχρονα ζήτησε να έχει «δικό του άνθρωπο» στη διαπραγματευτική ομάδα. Αυτή η συντηρητική μετατόπιση των τ/κ έχει την εξήγησή της στην άσκηση της εξουσίας από το ΡΤΚ: μικροκομματικές πρακτικές, εξυπηρετήσεις στους κομματικούς πελάτες, διαρκής σύγκρουση με τις φιλικές του συνδικαλιστικές ενώσεις και αναίτια αντιπαλότητα με τις δυνάμεις της αριστερής αντιπολίτευσης. Σε ορισμένες περιπτώσεις το ΡΤΚ έπεσε στην παγίδα να εφαρμόσει πρακτικές που κατήγγειλλε στο παρελθόν και αυτό φαίνεται να οδήγησε ένα μέρος του εκλογικού σώματος στην αποδοκιμασία αυτής της ανακολουθίας.

Η Άγκυρα έδειξε αποφασιστικότητα να υποστηρίξει τον Μ. Α. Ταλάτ και τους χειρισμούς του στο κυπριακό και αυτή η επιλογή ξεπερνούσε τους εκλογικούς αριθμούς της 19ης Απριλίου 2009. Ήδη κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου ο Έρογλου αισθάνθηκε την επιθυμία της Άγκυρας να μειώσει την επιρροή του, πρώτα με την προβολή της είδησης ότι ο ίδιος ο Έρογλου είχε σχέση με την παραστρατιωτική οργάνωση «Εργκένεκον», και δεύτερο, με την επιδεικτική αγνόηση του από τον Ε. Μπαγίς, στενό σύμβουλο του Ερτογάν σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και αντιπρόεδρο του ΚΑΔ, ο οποίος επισκέφθηκε τα κατεχόμενα τρεις ημέρες πριν την ψηφοφορία και είχε συναντήσεις μόνο με τον πρόεδρο του ΡΤΚ Φ. Σογιέρ και τον πρόεδρο του Κόμματος «Ελευθερία και Μεταρρύθμιση» Τ. Αβτζί. Η κυβέρνηση Τ. Ερτογάν –κάτω από την αριθμητική πραγματικότητα- αναζήτησε μια νέα φόρμουλα για να στεγάσει τις εξελίξεις με «συγκατοίκηση» του Ταλάτ με τον Ν. Έρογλου. Η πραγματική συγκατοίκηση θα μπορούσε να επιτευχθεί υπό τον όρο να μην επηρεαστούν ζωτικά συμφέροντα της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής, κάτι που δεσμεύτηκε να πράξει ο δεύτερος.

ΤΟ ΑΓΑΛΜΑ ΚΑΙ Η ΟΠΙΣΘΟΔΡΟΜΗΣΗ

Με την ισχυροποίηση Έρογλου ορισμένες ειδήσεις άλλαξαν περιεχόμενο. Μια από αυτές αφορούσε την τελετή των αποκαλυπτηρίων ενός μεγάλου άγαλματος του Κεμάλ

Αττατούρκ το οποίο στήθηκε στον κυκλικό κόμβο που βρίσκεται αμέσως μετά το οδόφραγμα του Αγίου Δομετίου. Ο Μ. Α. Ταλάτ δεν παρευρέθηκε στη τελετή των αποκαλυπτηρίων, ενώ ο πρόεδρος του ΡΤΚ Φ. Σογιέρ άσκησε κριτική στις υπερβολές που ακούστηκαν κατά τη διάρκεια της τελετής. Την ίδια περίοδο δυνάμεις του σκότους ανατίναξαν βιβλιοπωλείο στη Λευκωσία - 10 Αυγούστου 2009. Στο χώρο της εκπαίδευσης άρχισε η συζήτηση για ακύρωση της μεταρρύθμισης στα βιβλία ιστορίας και η επάνοδος σε βιβλία που έρχονται από την Τουρκία. Το ΚΕΕ είχε δηλώσει προεκλογικά ότι δεν συμφωνούσε με τις αλλαγές στο σχολικά βιβλία ιστορίας που προώθησε το ΡΤΚ.

Όλα τα στοιχεία βεβαιώνουν ότι οι δυνάμεις της οπισθοδρόμησης προσπάθησαν να δημιουργήσουν περισσότερα εμπόδια στην πολιτική Ταλάτ στο κυπριακό. Περιέπλεξαν την κατάσταση εμφανίζοντας τον να κάνει παραχωρήσεις στην ε/κ πλευρά που θέτουν σε κίνδυνο την «υπόσταση» των τ/κ. Οι δυνάμεις αυτές θεωρούσαν ως «κίνδυνο» την πιθανότητα να καταλήξουν σε θετικό αποτέλεσμα οι συνομιλίες Χριστόφια-Ταλάτ γι' αυτό συντονίζονταν σε διάφορα επίπεδα για να αποτρέψουν ένα τέτοιο ενδεχόμενο. Η νίκη Έρογλου στις «βουλευτικές» εκλογές του Απρίλη ενίσχυσε την προσπάθεια αυτή, καθώς συνοδευόταν και από δημοσκοπική υπεροπλία των συντηρητικών ενόψει της επόμενης ψηφοφορίας.

ΣΤΟΝ ΑΣΤΕΡΙΣΜΟ ΤΟΥ ΝΤΕΡΒΙΣ

Η ψηφοφορία στις 18 Απριλίου 2010 για την επιλογή ηγέτη της τ/κ κοινότητας δεν έκρυβε εκπλήξεις. Η εταιρεία δημοσκοπήσεων KADEM είχε προβλέψει το αποτέλεσμα. Ο Ν. Έρογλου κέρδισε τη μάχη από τον πρώτο γύρο με 50.38% , ενώ ο Μ. Α. Ταλάτ έμεινε στο 42.85%. Ο Ταλάτ εξελέγη το 2005 ως ο πολιτικός ηγέτης της λύσης, έθεσε στο περιθώριο τον Ρ. Ντενκτάς και υποσχέθηκε πορεία μαζί με τον ευρωπαϊκό κόσμο. Τα δεδομένα άλλαξαν. Εδώ και καιρό παρατηρήθηκε μια συντηρητική αναδίπλωση. Αρκετοί τ/κ μετά το άνοιγμα της περιόδου 2003 – 2007 επιστρέφουν στη γοητεία της στασιμότητας. Τα σοβαρά ανοίγματα της περιόδου του 2003 (διαδηλώσεις, ανατροπή Ρ. Ντενκτάς, όραμα «λύση και ΕΕ») δεν έφεραν το προσδοκώμενο αποτέλεσμα. Ορισμένοι τ/κ εξέλαβαν τη ρητορική και τις πρακτικές του Τ. Παπαδόπουλου ως απόρριψη της ιδέας για λύση. Έτσι ένας σημαντικός αριθμός γύρισε πίσω στην «ασφάλεια» της ψήφου στον Ν. Έρογλου. Οι αριθμοί εξηγούν αυτή τη μεταστροφή. Στο Τρίκωμο (17,240 ψηφοφόροι) όπου και διαμένει η πλειοψηφία των εποίκων, ο Ν.

Έρογλου πήρε το 59,34%, ο Ταλάτ το 34,1%. Στην Αμμοχώστο (43.000 ψηφοφόροι) ο Έρογλου έλαβε 52,99% και ο Ταλάτ 41,44%. Στην Κερύνεια (31.233 ψηφοφόροι) ο Έρογλου 50,91%, και ο Ταλάτ 43,11%. Στη Μόρφου (21.211 ψηφοφόροι) ο Έρογλου έλαβε 52,54% και ο Ταλάτ 42%. Στη Λευκωσία Ταλάτ ήρθε πρώτος με 47,16%, με τον Έρογλου στο 43,96%. Η περίπτωση της Μόρφου είναι χαρακτηριστική: στο δημοψήφισμα του 2004 για το σχέδιο λύσης του ΟΗΕ, το 65% ψήφισε υπέρ του σχεδίου. Το 2010 το 52,54% ψήφισε υπέρ του Ν. Έρογλου ο οποίος εργάστηκε για την απόρριψη του ίδιου σχεδίου.

Ο Σύνδεσμος «Προστασίας της ΤΔΒΚ» εξηγεί γιατί στην ψηφοφορία της 18ης Απριλίου θα ψήφιζε Έρογλου: «ο κ. Έρογλου ακολουθεί στο κυπριακό την πολιτική των δύο χωριστών λαών, δύο χωριστών κρατών και δύο χωριστών δημοκρατιών, πολιτική που αντικατοπτρίζει τους αγώνες των τ/κ. Οι τούρκοι της Κύπρου ήρθαν αντιμέτωποι με το θάνατο, την πείνα και την προσφυγιά και τώρα παλεύουν να διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους. Η φόρμουλα ενός κράτους, μίας κυριαρχίας και κοινής ταυτότητας που αποδέχθηκε ο Ταλάτ βλάπτει την ανεξαρτησία των τούρκων της Κύπρου».

Παρ' όλες τις προσπάθειες Ερτογάν ο Ταλάτ έχασε στην εκλογική διαδικασία με θεαματική διαφορά. Δήμαρχοι εκ Τουρκίας που ανήκαν στο κόμμα του Ερτογάν ήρθαν ανεπίσημα στην Κύπρο και εργάστηκαν υπέρ του Ταλάτ- δεν έλειψαν και οι δημόσιες συγκρούσεις με εποίκους όπως αυτή στην περίπτωση του Τρικώμου. Ο ίδιος ο Τ. Ερτογάν δεν έκρυψε τα λόγια του και την παραμονή της ψηφοφορίας «ψήφισε» δημόσια Ταλάτ -έστω και αν οι προβλέψεις δεν ευνοούσαν την υποψηφιότητά του. Ο Τ. Ερτογάν δήλωσε ότι «επί της περιόδου του Μεχμέτ Αλί Ταλάτ έγιναν πολλά. Αυξήθηκε το κατά κεφαλήν εισόδημα, βελτιώθηκε η θέση των τ/κ στη διεθνή κοινότητα, ο τ/κ ηγέτης είχε επαφές στο εξωτερικό με ξένους ηγέτες». Για την επόμενη ημέρα και θέλοντας να δείξει το δρόμο στον Έρογλου, ο Τ. Ερτογάν δήλωσε στο Κανάλι 24 ότι «επιθυμεί να συνεχιστεί με αποφασιστικότητα η διαπραγματευτική διαδικασία για το κυπριακό. Η τουρκική πλευρά δεν θα εγκαταλείψει το τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Αν κάποιος εγκαταλείψει το τραπέζι, ας το εγκαταλείψουν εκείνοι. Η Τουρκία ως εγγυήτρια δύναμη εύχεται να τελειώσουν αυτή τη χρονιά οι διαπραγματεύσεις. Η ευχή μου είναι οι διαπραγματεύσεις να συνεχιστούν με την ίδια αποφασιστικότητα. Εμείς, ας είμαστε αποφασιστικοί. Η αρχή μας είναι η πολιτική του όλοι κερδίζουν».

Η προσπάθεια που κατέβαλαν επί δύο χρόνια οι Χριστόφιας-Ταλάτ δεν έσωσε την υποψηφιότητα Ταλάτ. Οι αργόσυρτες διαδικασίες, η μικρή πρόοδος σε σχέση με την

συνολική προσπάθεια, έπεισαν πολλούς τ/κ ότι δεν υπήρχε χώρος για μια μεγάλη προσδοκία.

Η ΤΑΚΤΙΚΗ ΕΡΟΓΛΟΥ

Η Άγκυρα ανέλυσε πλήρως τα αδύνατα στοιχεία Έρογλου –απουσία διεθνούς παρουσίας, ελάχιστες συμμαχίες στην Άγκυρα, καμία εμπειρία σε συνομιλίες στο κυπριακό- και τα αξιοποίησε στον κατάλληλο χρόνο. Ο νέος ηγέτης των τ/κ έσπευσε δύο μέρες μετά την ψηφοφορία να δηλώσει στη «Χουριέτ» ότι «θα συνεχίσω τις διαπραγματεύσεις, λαμβάνοντας υπόψη μου τις απόψεις όλων, από το σημείο όπου σταμάτησαν. Δεν θα είμαστε εμείς που θα αποχωρήσουμε από τις συνομιλίες.

Παραμένω πιστός στις παραμέτρους των Ηνωμένων Εθνών, αλλά αυτές οι παράμετροι πρέπει να συμπληρωθούν, προστατεύοντας τα συμφέροντα του τ/κ λαού και της Τουρκίας, θέλουμε λύση από την οποία θα επωφεληθούν όλοι...».

Η Άγκυρα –ειδικότερα το τουρκικό ΥΠΕΞ σε συνεργασία με το πρωθυπουργικό μέγαρο- ανέλαβαν με έναν πιο εμφανή τρόπο την πολιτική διαχείριση της μετά Ταλάτ εποχής. Ο Ν. Έρογλου ήξερε πολύ καλά ότι έπρεπε να χειριστεί με νέα εργαλεία την τουρκική ηγεσία για να μην έχει το τέλος του Ρ. Ντενκτάς. Έτσι άλλαξε τη ρητορική του και εμφανίζεται να έχει αφομοιώσει τη γραμμή της τουρκικής κυβέρνησης με ορισμένους τρόπους: αξιοποίησε συμβούλους που εργάστηκαν στη διαπραγματευτική ομάδα με τον Ταλάτ, πύκνωσε τις επαφές του με πρόσωπα-κλειδιά στην Άγκυρα (Γκιουλ, Ερτογάν), συνάντησε το ΓΓ του ΟΗΕ Μπα κι Μουν στη Νέα Υόρκη και χαμήλωσε την παλαιά ρητορική του απέναντι στην ε/κ κοινή γνώμη. Στη Νέα Υόρκη ζήτησε λύση, κατά το δυνατό, έως το τέλος του 2010.

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΥΙΟΥ ΝΤΕΝΚΤΑΣ

Ο έντονος κομματισμός στην τ/κ κοινότητα συνδέεται συχνά με μετακινήσεις βουλευτών, μεταγραφές από κόμμα σε κόμμα, φημολογίες για κίνητρα και σκοπιμότητες. Στις 12 Αυγούστου 2010 το ΔΗΚΟ του Σ. Ντενκτάς έμεινε με 2 από τους 5 «βουλευτές» που εξέλεξε το 2009 καθώς τρεις δήλωσαν ανεξάρτητοι. Ο Σ. Ντενκτάς δήλωσε ότι «πρέπει να προσκομίσουν γραπτώς τις παραιτήσεις τους στο ΔΗΚΟ. Χτες χάθηκαν όλη μέρα και δεν παρέστησαν στη συνεδρία της κοινοβουλευτικής ομάδας, γι' αυτό και παραπέμφθηκαν στην πειθαρχική επιτροπή του κόμματος με το αίτημα της διαγραφής. Τί παζάρεμα έκαναν δεν ξέρω. Θα το χωνέψει αυτό η βάση του ΚΕΕ; Θα δούμε. Λαμβάνουμε παράπονα. Ο Ιρσέν Κιουτσιούκ, θα πρέπει να ζητήσει συγγνώμη

από την ηγεσία του ΡΤΚ επειδή τους κατηγορούσαν ότι μετέφεραν βουλευτές το 2006 από το ΚΕΕ στο ΡΤΚ, ή να τους ευχαριστήσουν γιατί έμαθαν να το κάνουν και αυτοί» (ΚΥΠΕ, 12 Αυγούστου 2010). Την ίδια μέρα οι «δήμαρχοι» Βατυλής Μ. Ανταχάν και Λευκονοίκου Κ. Μπουχάρα, έγιναν μέλη του ΚΚΕ, ενώ η Γενί Ντουζέν γράφει ότι 90 περίπου άτομα, πρώην μέλη του ΔΗΚΟ και του ΚΕΜ, από τις πιο πάνω περιοχές προσχώρησαν στο ΚΕΕ.

Έτσι η σύνθεση της «βουλής» (σε σύνολο 50) το καλοκαίρι του 2010 διαμορφώθηκε ως εξής: Κόμμα Εθνικής Ενότητας 24, Ρεπουβλικανικό Τουρκικό Κόμμα, 15, Κόμμα Δημοκρατικής Κοινωνίας 3, ΔΗΚΟ 2, Κόμμα Ελευθερίας και Μεταρρύθμισης 2, και ανεξάρτητοι 4 (Τ. Ερτουγρούλογλου, Ε. Ασλάνμπιρ, Ε. Χασίπογλου και Μ. Αρίφ Ταντζέρ - οι 3 τελευταίοι από το χώρο του ΔΗΚΟ). Στο μετεκλογικό τοπίο το δεξιό ΚΕΕ διαθέτει δυναμική. Ενισχύεται, φτάνοντας μια ανάσα από την αυτοδυναμία στη «βουλή» (24 στους 26), καθώς διαθέτει δυναμικούς συμμάχους ανάμεσα στους τέσσερεις ανεξάρτητους. Η άσκηση της εξουσίας σε αυτό το στάδιο του προσδίδει πόντους. Η δυναμική αντίδραση των συντεχνιών για τα οικονομικά μέτρα που λαμβάνει, δεν φαίνεται να του αφαιρεί κάτι. Το αριστερό ΡΤΚ βρίσκεται σε χαμηλή πτήση. Ο Ταλάτ δεν επιθυμεί να επανέλθει στην ηγεσία του, παρ' όλο το γεγονός ότι ο νυν πρόεδρος Φ. Σογιέρ εμφανώς έχει εξαντλήσει τα όριά του. Το κόμμα αυτό αναζητεί επαναπροσδιορισμό του ρόλου του ως κόμμα της παλαιάς αριστεράς και αναζητεί μια νέα ρητορική που θα του προσθέσει πόντους. Στα πλαίσια αυτά το ΡΤΚ πήρε την πρωτοβουλία και μέσω του προέδρου του ζήτησε «τροποποίηση του νόμου περί πολιτικών κομμάτων, εκλογών και δημοψηφισμάτων». Ο Φ. Σογιέρ δήλωσε ότι «πρέπει να καταργηθεί ο διαχωρισμός των βουλευτών ανά επαρχία. Από τους 50 βουλευτές, οι 30 πρέπει να εκλέγονται χωρίς να υπάγονται σε κάποια επαρχία, ενώ οι υπόλοιποι 20 να κατανέμονται στις επαρχίες». Κατά τον Σογιέρ η πρόταση αυτή είναι προοδευτική γιατί έτσι «θα αποτρέπεται ο λαϊκισμός από μέρους κάποιου βουλευτή στην επαρχία του». (ΚΥΠΕ, 29/12/10).

Ο Σ. Ντενκτάς πληρώνει την αμετάκλητη απόφαση του Ερτογάν να θέσει στο περιθώριο ότι εκφράζει ο «ντενκτασισμός». Αν και υποστήριξε τον Ν. Έρογλου δεν βρήκε ρόλο στη δημόσια σκηνή, ενώ το ΔΗΚΟ φυλλοροεί.

Ο Ν. Έρογλου στις διαπραγματεύσεις για το κυπριακό μιλά ελάχιστα, δεν εμβαθύνει στα κεφάλαια, δίνοντας έτσι τον κεντρικό ρόλο στον κορυφαίο σύμβουλό του Κ. Οζερσάι. Έτσι ενώ ο Έρογλου μάλλον ανταλλάσσει γενικόλογες ιδέες με τον Δ.

Χριστόφια, ο Κ. Οζερσαί έχει την ευθύνη για τις προτάσεις που κατατίθενται ή πιθανές αλλαγές στο τραπέζι των συνομιλιών. Στο συνολικό σκηνικό ο Ν. Έρογλου εξελίχθηκε σε βασικό παίκτη, εκτός και εάν η περιπέτεια με την υγεία του (εγχείρηση καρδιάς στην Άγκυρα, 20 Δεκεμβρίου 2010), εμποδίσει σε κάποιο στάδιο την πολιτική του ηγεμονία. Ο Τ. Ερτογρούλογλου που αναζητεί κάποιο ρόλο στα πράγματα, μετά από τις συνεχείς ήττες που υπέστη στην αντιπαράθεσή του με τον Έρογλου, ετοιμάζει τη δημιουργία νέου πολιτικού σχήματος στο χώρο της δεξιάς. Οι συναντήσεις άρχισαν και έχει ετοιμαστεί το οργανωτικό πλάνο. Σε δηλώσεις του στην εφημερίδα «Καθημερινή», (1 Ιανουαρίου 2011), ο Τ. Ερτογρούλογλου θεωρεί «ξεκάθαρα» ότι «υπάρχει ανάγκη για την ανασυγκρότηση του συστήματος και ότι το ΚΕΕ δεν είναι σε θέση να την προωθήσει. Το νέο κόμμα που οραματίζομαι θα υποστηρίζει τη μετάβαση σε μια προεδρική δημοκρατία, θα έχει φιλελεύθερο χαρακτήρα και θα απαρτίζεται από νέους πολιτικούς...»

ΚΟΡΑΝΙ ΜΕΤ΄ ΕΜΠΟΔΙΩΝ

Μετά τη νίκη του Έρογλου «ιεροκήρυκες» του ισλαμικού νόμου προερχόμενοι από την Τουρκία επεχείρησαν να διδάξουν μαθήματα κορανίου μέσα σε σχολεία. Η εξέλιξη αυτή προκάλεσε αντιδράσεις γιατί η τ/κ κοινωνία έζησε για μεγάλο χρονικό διάστημα το δικό της κοσμικό χαρακτήρα. Το μάθημα γύρω από τα θρησκευτικά θέματα δεν είχε κεντρική θέση στα σχολικά προγράμματα και σε αυτό ήταν αρκούντως βοηθητικές οι μεταρρυθμίσεις που επέβαλε στην Τουρκία ο Κεμάλ Αττατούρκ- διαχωρισμός κράτους/θρησκείας, κατάργηση του χαλιφάτου, κλείσιμο στα θρησκευτικά τάγματα, η θρησκεία χάνει τις δυνατότητες αναπαραγωγής των ιδεών της μέσα στα σχολεία. Οι «ιεροκήρυκες» της σαρίας με άδεια από τη διεύθυνση θρησκευτικών υποθέσεων επεχείρησαν να διδάξουν στα δημοτικά σχολεία. Η συντεχνία των δασκάλων αποφάσισε να παρεμποδίσει τη διδασκαλία του κορανίου και έτσι τα μέλη της έμπαιναν στις τάξεις και διέκοπταν τη διδασκαλία, υπερασπιζόμενοι τον κοσμικό χαρακτήρα του σχολείου καθώς και τις μεταρρυθμίσεις που επέφερε η ηγεσία Ταλάτ στο σχολείο - κυρίως στην αλλαγή στο μάθημα της ιστορίας.

Δυνάμεις μέσα στο ΚΑΔ κάλυψαν με δημόσιες δηλώσεις αυτή την οπισθοδρομική προσπάθεια. Ο αντιπρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΚΑΔ Μ. Μποζντάγ ζήτησε από τον Έρογλου να πάρει μέτρα κατά των δασκάλων που μπαίνουν στις τάξεις και παρεμποδίζουν τη διδασκαλία του κορανίου, ενώ ο ηγέτης του κόμματος «Ελευθερία και Μεταρρύθμιση» Τ. Αβτζί αποκάλυψε την ενέργεια της συντεχνίας

«σκάνδαλο». Ο «υπουργός» παιδείας στο ψευδοκράτος Ν. Τσαούσογλου επιτέθηκε στη συντεχνία των δασκάλων και των καθηγητών (10 Ιουλίου 2010): «αναμειγνύεσθε σαν τον μαϊντανό σε κάθε θέμα και λόγω των συνεχών απεργιών σας φέτος έμειναν στην ίδια τάξη 300 μαθητές. Οι τ/κ είναι τούρκοι και μουσουλμάνοι». Για τα μαθήματα κορανίου δήλωσε ότι «αυτά παραδίδονται τέσσερεις μέρες στα σχολεία και μια μέρα στα τζαμιά και σε αυτά συμμετέχουν 600 περίπου μαθητές». Οι προσπάθειες των εκπαιδευτικών έδειξαν το παράδειγμα μιας μαχόμενης συντεχνίας με πολιτικό προσανατολισμό και ευρωπαϊκή κατεύθυνση αφού ο αγώνας τους αφορούσε τη διατήρηση του κοσμικού χαρακτήρα της παιδείας τους.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΤΟΥΡΚΙΑΣ – ΨΕΥΔΟΚΡΑΤΟΥΣ

Το θέμα της οικονομικής βοήθειας που ερχόταν από την Άγκυρα στους τ/κ θεωρήθηκε ως ταμπού και ουδείς από το πολιτικό προσωπικό έθετε ερωτήματα γύρω από αυτό. Από το 1974 έως το 2004 η οικονομική βοήθεια στο ψευδοκράτος ήταν 3 δις, 71 εκ δολ, από το 2004 έως το 2007 550 εκ δολ κάθε χρόνο, το 2008, 800 εκ δολ και το 2009 500 εκ δολ. Η πρώτη βοήθεια δόθηκε το 1964 και ήταν της τάξης των 315.500 στερλινών. Το ποσό αυτό δινόταν κάθε χρόνο μέχρι το 1974. (τα στοιχεία από έρευνα της Α. Ανδρέου, εφημερίδα «Πολίτης», 18 Ιουλίου 2010). Το θέμα αυτό φαίνεται ότι ενοχλούσε τον Τ. Ερτογάν γι' αυτό και αποφάσισε να το ανοίξει δημοσίως και μάλιστα με τον πιο επιθετικό τρόπο (17 Ιουλίου 2010). Σε κοινή διάσκεψη τύπου κάλεσε τον «πρωθυπουργό» του ψευδοκράτους Ι. Κιουτσούκ, να λάβει μέτρα για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης. Η άποψη Ερτογάν συνοδευόταν από εντολή: «αν δεν αφήσετε τις παλιές συνήθειες και συνεχίσετε να λέτε «όχι εγώ δεν θέλω να ψαρέψω ψάρι, θέλω μόνο το ψάρι», αυτή η κατάσταση θα συνεχιστεί. Αν δει κανείς τα χρήματα που δίνει η Τουρκία στην ΤΔΒΚ, θα διαπιστώσει ότι κάθε χρόνο το ποσό αυξάνεται. Το 2002 δόθηκαν 200 εκ. δολάρια και σήμερα δίνουμε 600». Στη συνέχεια ανέφερε ορισμένες σκέψεις του για την οικονομική ανάκαμψη του ψευδοκράτους με πρώτο στόχο «να ψηφιστεί τον Ιούλιο το νομοσχέδιο με σκοπό να τεθεί υπό έλεγχο το έλλειμμα στον προϋπολογισμό». Ο Τ. Ερτογάν υπέδειξε και τους τρόπους για την ανάπτυξη:

- A) πρόγραμμα μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας με υποθαλάσσια καλώδια από την Τουρκία στα κατεχόμενα, με στόχο να πέσουν οι τιμές του ηλεκτρικού ρεύματος.
- B) μεταρρυθμίσεις στον τραπεζικό τομέα και,
- Γ) ιδιωτικοποιήσεις και άλλων υπό «κρατικό» έλεγχο εταιρειών.

Για να ισορροπήσει τις εντολές για την ανάπτυξη, ο Τ. Ερτογάν προσέθεσε και τα εξής:

«όταν το κόμμα μου ανέλαβε την εξουσία το 2002, οι φοιτητές έφταναν τις 20 χιλιάδες, ενώ τώρα φτάνουν τις 42 χιλιάδες. Τότε δεν υπήρχαν δρόμοι διπλοί, τώρα υπάρχουν. Τα ξενοδοχεία είναι τεσσάρων και πέντε αστέρων. Ενώ κάποτε υπήρχαν μερικά μόνο ξενοδοχεία, τα οποία δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν στις ανάγκες του παγκόσμιου τουρισμού, σήμερα υπάρχουν ξενοδοχεία πολυτελείας. Όταν πήραμε την εξουσία το 2002, τα χρέη της Τουρκίας έφταναν το 63% ενώ τώρα έχουν πέσει στο 8%. Αυτό το μοντέλο θέλουμε να εφαρμόσουμε και στην ΤΔΒΚ».

Ο Τ. Ερτογάν μίλησε και για το μισθό του Ι. Κουτσούκ: «ο πρωθυπουργός παίρνει μισθό 8.000 Τ.Λ. (4.000 ευρώ), ενώ ένας δημόσιος υπάλληλος όπως οι γενικοί διευθυντές υπουργείων μπορεί να παίρνουν και μισθό 14.000 λιρών. Ίσως ο πρωθυπουργός να μην μπορεί να το συζητήσει αυτό στην ΤΔΒΚ, αλλά εγώ μπορώ. Αυτή είναι δίκαιη προσέγγιση. Ένας πραγματικός φίλος λέει πικρές αλήθειες».

Ο Υπουργός Επικρατείας Τ. Τσιτσέκ μίλησε όπως ο Ερτογάν μπροστά σε τ/κ επιχειρηματίες: «είναι πιο εύκολο να βρεθεί νερό στην έρημο παρά να πεισθεί η «κυβέρνηση» (Ερογλου)...οι ιδιωτικοποιήσεις λιμανιών και του αεροδρομίου Λευκονοίκου έπρεπε να γίνουν εδώ και καιρό....νευριάζω με κάποια πράγματα που κάνετε. Η Τουρκία δεν μπορεί να δώσει περισσότερα χρήματα...». Το αεροδρόμιο της Τύμπου έχει ήδη περάσει στα χέρια της ATLAS JET η οποία υπόσχεται αύξηση των επιβατών από 20.000 σε 30.000 (ανακοίνωση της εταιρείας στις 13 Ιουλίου 2010). Μετά τις συνομιλίες Ερτογάν-Κουτσούκ και σύμφωνα με τη «Γενί Ντουζέν» (27 Ιουλίου 2010) δυο ειδικοί από την Τουρκία έφθασαν στα κατεχόμενα για να μελετήσουν «κρατικές» υπηρεσίες και «να προτείνουν τρόπους ιδιωτικοποίησής τους», προκειμένου να εξυγιανθούν τα οικονομικά του ψευδοκράτους και οι οποίοι σε πρώτη φάση μελετούν την ιδιωτικοποίηση της «αρχής ηλεκτρισμού». Ο πρόεδρος της Ένωσης Χρηματιστηρίων και Επιμελητηρίων Τουρκίας Τ. Χισαρτζικλίογλου σε ομιλία του στα κατεχόμενα είπε ότι στο ψευδοκράτος υπάρχει μια νέα «κυβέρνηση» και ένας νέος «πρόεδρος». «Είναι ο κατάλληλος χρόνος για την υλοποίηση οικονομικών μεταρρυθμίσεων. Θα πρέπει αυτές να αρχίσουν. Η σημερινή σας κατάσταση μοιάζει με τη δική μας κατάσταση του 2001. Εμείς πραγματοποιήσαμε δύσκολες οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Συζητήστε τις δύσκολες μεταρρυθμίσεις. Βρείτε την κοινή λογική και θέστε την σε εφαρμογή».

Είναι φανερό ότι η τουρκική κυβέρνηση επιχειρεί να δώσει άλλες κατευθύνσεις στα οικονομικά του ψευδοκράτους και φαίνεται να είναι στις προθέσεις της να

σταθεροποιήσει την οικονομική βοήθεια στα επίπεδα των 500 εκ. δολ. ετησίως. Η τ/κ ηγεσία εμφανίζεται απρόθυμη στο να προσέξει τις «οδηγίες» Ερτογάν. Για παράδειγμα ο Μ. Α. Ταλάτ διαφωνούσε με την πολιτική των ιδιωτικοποιήσεων για λόγους που σχετίζονταν με την ιδεολογία του κόμματός του. Ο Έρογλου αντλούσε πολιτική επιρροή αξιοποιώντας το αποτέλεσμα της βοήθειας. Σήμερα κατά τον Ερτογάν «αυτό το (τουρκικό) μοντέλο θέλουμε να εφαρμόσουμε και στην ΤΔΒΚ». Η τ/κ ηγεσία έως τώρα απέδειξε ότι δεν διέθετε άλλη πρόταση πέρα από το να περιμένει το «ψάρι». Στην πράξη και μάλλον με απροθυμία θα υποχρεωθεί να ακολουθήσει τις εντολές Ερτογάν.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΕ ΑΔΙΕΞΟΔΟ

Η οικονομία βρίσκεται σε βαθύ αδιέξοδο και οι αναζητήσεις για να βγει από το τούνελ είναι συνεχείς. Η «Κεντρική Τράπεζα» του ψευδοκράτους (2 Ιουνίου 2010) εντόπισε άνοδο στο δείκτη της ανεργίας για το 2008 συνολικά 9.882 ανέργους, από τους οποίους το 24,7% είναι στην ηλικιακή ομάδα των 15 - 24 ετών. Σύμφωνα με τον τ/κ τύπο το έλλειμμα στον «προϋπολογισμό» του ψευδοκράτους κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2010 έφθασε στα 48 εκατομμύρια ευρώ. Το ποσοστό της ανεργίας στα κατεχόμενα για το 2008 ήταν 9,8%, ο πληθωρισμός στο 14,5%, οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 2,37% και έφθασαν τα 1.575 εκατομμύρια δολάρια, ενώ οι εξαγωγές μειώθηκαν κατά 9,92% και έφθασαν τα 48 εκατομμύρια ευρώ. Η «αρχή ηλεκτρισμού» του ψευδοκράτους, χρωστάει σε τράπεζες 85 εκατομμύρια ευρώ. Για την καταβολή μισθών και συντάξεων κάθε μήνα απαιτούνται 18 εκατομμύρια ευρώ. Ο Ν. Έρογλου με την ιδιότητα του «πρωθυπουργού» μετέβη στην Άγκυρα με κύριο σκοπό να ζητήσει επιπρόσθετη οικονομική βοήθεια της τάξης των 230 εκ. ευρώ και πίστωση 165 εκ. ευρώ. Ο Τ. Ερντογάν από τη δική του πλευρά δήλωσε ότι η τ/κ ηγεσία θα πρέπει να απαλλαγεί από την τεράστια ζημιά που προκαλούν οι «τ/κ αερογραμμές» αφού καταγράφουν ετήσια ζημιά 25 περίπου εκ. ευρώ και ζήτησε την ιδιωτικοποίησή τους. Για το θέμα της μεταφοράς νερού από την Τουρκία στα κατεχόμενα ο Τ. Ερντογάν δήλωσε «ότι σύντομα θα γίνουν βήματα».

Σύμφωνα με στοιχεία της «στατιστικής υπηρεσίας» οι μισθολογικές απολαβές έχουν ως εξής: ποσοστό 14.8% του πληθυσμού (37.000 άτομα), έχουν ετήσια έσοδα 5.000 ευρώ, έσοδα που σε μηνιαία βάση ανέρχονται στα 410 ευρώ. Μια μεγάλη μερίδα (21.4% ή 54.000 άτομα) ζει με μηνιαίες αποδοχές 500 ευρώ (6.000 ευρώ το χρόνο), ενώ ένα ποσοστό της τάξης του 28.9% (73.000 άτομα) έχουν ετήσιες απολαβές 7.000

ευρώ (μηνιαίως 590 ευρώ). Το 65% του πληθυσμού ζει με μηνιαίες αποδοχές που κυμαίνονται από 400 - 600 ευρώ.

Είναι προφανές ότι, ακόμα και εάν τα στατιστικά στοιχεία δεν είναι απολύτως βεβαιωμένα, η οικονομική κατάσταση της μεγάλης πλειοψηφίας, παραμένει δύσκολη. Η οικονομική υστέρηση οφείλεται σε τρεις λόγους κυρίως:

1. Η κατοχή από τα τουρκικά στρατεύματα εμπόδισε την οικονομική ελευθερία της επιχειρηματικής κοινότητας. Ο Ρ. Ντενκτάς επέβαλε τις πρακτικές της υποδούλωσης του επιχειρείν στις προσωπικές του πολιτικές στρατηγικές - βραβεία στους δικούς του, τιμωρία στους αντιπάλους του. Ήθελε να ελέγχει κάθε οικονομική πρωτοβουλία.
2. Για δεκαετίες εμπεδώθηκε η απόλυτη πίστη στη τουρκική βοήθεια γιατί φρόντιζε για όλα η Άγκυρα. Έτσι το κάθε πρόβλημα αφηνόταν να επιλυθεί από τους τούρκους υπουργούς και ειδικά από τον εκάστοτε Υπουργό Επικρατείας με αρμοδιότητα την Κύπρο. Ετήσια βοήθεια στο ψευδοκράτος, μισθοί στους «δημοσίους» υπαλλήλους από την Τουρκία, βασικά έργα από τούρκους επιχειρηματίες (π.χ. ξενοδοχεία, καζίνα).
3. Το άλυτο κυπριακό, το μέγεθος της τ/κ κοινότητας και η επιβολή της Τουρκίας δεν επέτρεψαν στους επιχειρηματίες να κάνουν μεγάλα βήματα, είτε να έρθουν σε επαφή με την ΕΕ, ή με ξένες εμπειρίες, να μπουν στη νέα εποχή, να οργανώσουν κοινοπραξίες και να εκσυγχρονίσουν τις υποδομές τους. Έμειναν πίσω.

Σήμερα η εφαρμογή από την ΕΕ του Κανονισμού για την Πράσινη Γραμμή μαζί με τη βοήθεια από την ΕΕ και τον ΟΗΕ, έχουν συμβάλει σε μερική πρόοδο και στη δημιουργία περισσότερων έργων υποδομής, κυρίως αποχετευτικά, δρόμοι, αναπαλαιώσεις. Η Τουρκία ζήτησε από την τ/κ ηγεσία να αναλάβει περισσότερες ευθύνες για την οικονομική κατάσταση και δημοσίως πρότεινε τον περιορισμό του «δημοσιονομικού» ελλείμματος και ιδιωτικοποιήσεις σε ζημιογόνους τομείς της οικονομίας όπως τα δύο αεροδρόμια και το τραπεζικό σύστημα. Ο Ν. Έρογλου πείστηκε εξ ανάγκης αν και τα μέτρα αυτά είναι έξω από την πολιτική του κόμματός του, ενώ το ΡΤΚ κόμμα διαφώνησε. Ο Φ. Σογιέρ δήλωσε (29/12/10) ότι «το τελευταίο οικονομικό πρωτόκολλο που υπέγραψε η κυβέρνηση έχει προκαλέσει ένταση στις σχέσεις της με την Τουρκία» και προσέθεσε με νόημα ότι «όλη αυτή η κατάσταση,

υποτιμά την τ/κ κοινότητα και δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή», ενώ θεώρησε ως «μη ορθή» τη δήλωση του «πρέσβη» της Τουρκίας στα κατεχόμενα Καγιά Τουρκμέν «να μας βλέπετε ως το ΔΝΤ». Οι συνεχνίες αντιδρούν οργανώνοντας απεργιακές κινητοποιήσεις κατά της περιοριστικής πολιτικής που εφαρμόζει ο Έρογλου και ταυτόχρονα εκφράζουν τη διαφωνία τους για τις ιδιωτικοποιήσεις. Η δύναμη της Τουρκίας πηγάζει από τη δυνατότητά της να ανοίγει ή να περιορίζει τη στρόφιγγα της οικονομικής βοήθειας, συνεπώς ελάχιστα μπορεί να επηρεάσουν την απόφασή της.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ, ΠΙΝΑΚΕΣ, ΚΟΜΜΑΤΑ, ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ραούφ Ντενκτάς: γεννήθηκε στην [Πάφο](#) το [1924](#). Αποφοίτησε από την Αγγλική Σχολή [Λευκωσίας](#). Σπούδασε Νομικά στην Αγγλία. Το [1948](#) έλαβε μέρος στη Διασκεπτική Συνέλευση ως μέλος της τ/κ αντιπροσωπείας. Διατηρούσε στενές σχέσεις με την ακροδεξιά οργάνωση Τ.Μ.Τ. Με την εφαρμογή των Συμφωνιών Ζυρίχης και Λονδίνου ([1959](#)) εξελέγη πρόεδρος της Τουρκικής Κοινοτικής Συνέλευσης. Μαζί με τον Γ. Κληρίδη διεξήγαγαν τις διακοινοτικές συνομιλίες της περιόδου 1968-74. Μετά την τουρκική εισβολή προχώρησε στην ανακήρυξη του «Ομόσπονδου Τουρκοκυπριακού Κράτους» (13 Φεβρουαρίου 1975), ενώ στις [15 Νοεμβρίου](#) του [1983](#) στην ανακήρυξη της «[Τουρκικής Δημοκρατίας Βόρειας Κύπρου](#)». Ο Ραούφ Ντενκτάς τερμάτισε την ενεργό ανάμειξή του στην πολιτική τον Απρίλιο του [2005](#).

Δρ Ντερβίς Έρογλου: γεννήθηκε στην [Αμμόχωστο](#) το [1938](#). Σπούδασε ιατρική στο πανεπιστήμιο της [Κωνσταντινούπολης](#). Διορίστηκε από τον Ρ. Ντενκτάς τέσσερεις φορές «πρωθυπουργός» - από 1985 ως το 2004. Παραιτήθηκε από την ηγεσία του ΚΕΕ στις 21 Νοεμβρίου του [2005](#), ενώ το Νοέμβριο του 2008 επανεξελέγη στην προεδρία του. Το ΚΕΕ κέρδισε ξανά την πλειοψηφία των εδρών στη «βουλή» στις 19 Απριλίου του 2009 λαμβάνοντας το 44% των ψήφων. Στις 18 Απριλίου 2010 ανήλθε στην ηγεσία των τ/κ κερδίζοντας τον Ταλάτ με ποσοστό 50,38% έναντι 42,84%.

Μεχμέτ Αλί Ταλάτ: Γεννήθηκε στην Κερύνεια το [1952](#). Σπούδασε Ηλεκτρολόγος και Ηλεκτρονικός Μηχανικός στο Τεχνικό Πανεπιστήμιο της Μέσης Ανατολής στην [Άγκυρα](#). Έγινε «πρωθυπουργός» και σχημάτισε συνασπισμό εξουσίας στις [13 Ιανουαρίου 2004](#)

με το ΡΤΚ και το ΔΗΚΟ. Μετά τη νίκη του ΡΤΚ στις «βουλευτικές» στις [20 Φεβρουαρίου](#) του [2005](#), ηγήθηκε δεύτερου συνασπισμού εξουσίας. Στις [17 Απριλίου 2005](#) ανεδείχθη σε ηγέτη των τ/κ. Στις 18 Απριλίου 2010 ηττήθηκε στην αντίστοιχη ψηφοφορία από τον Ν. Έρογλου

Φερντί Σαμπίτ Σογιέρ: γεννήθηκε το [1952](#) στη [Λευκωσία](#). Ανέπτυξε πλούσια συνδικαλιστική δράση. Εξελέγη «βουλευτής» το 1985 και ονομάστηκε «Υπουργός Γεωργίας» στο συνασπισμό εξουσίας του 1993. Διορίστηκε από τον [Ταλάτ](#) «πρωθυπουργός» του ψευδοκράτους στις [25 Απριλίου](#) του 2005. Στις [21 Μαΐου](#) του [2005](#) εξελέγη στην προεδρία του ΡΤΚ, θέση που διατηρεί έως σήμερα.

ΤΑ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΑΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

Το Κόμμα Εθνικής Ενότητας

ΤΟ ΚΕΕ ιδρύθηκε το 1975 και ανήκει στο δεξιό πολιτικό φάσμα. Πραγματικός ηγέτης του ήταν ο Ρ. Ντενκτάς. Από το 1983 πρόεδρος του ΚΕΕ ήταν ο Ν. Έρογλου. Πέρασε στα χέρια του Τ. Ερτογρούλογλου για μικρό διάστημα αλλά με νέες εκλογές ξαναγύρισε στον Έρογλου. Το 1992 δυνάμεις προερχόμενες από το ΚΕΕ με αρχηγό τον Σ. Ντενκτάς ίδρυσαν το ΔΗΚΟ. Στην πολιτική διαδρομή των τ/κ εξέφρασε το μεγαλύτερο πολιτικό ρεύμα.

Το Ρεπουβλικανικό Τουρκικό Κόμμα

ΤΟ ΡΤΚ ιδρύθηκε το 1970 και είναι το πιο παλιό τ/κ κόμμα. Κόμμα με μαρξιστικό υπόβαθρο και με ειδική σχέση με τη Σοσιαλιστική Διεθνή. Πρόεδρός του είναι ο Φερντί Σαμπίτ Σογιέρ. Διατηρούσε στο παρελθόν προνομιακές σχέσεις με το ΑΚΕΛ. Σημαντικότερη στιγμή του ήταν η νίκη του στις «βουλευτικές» του Δεκεμβρίου, 2003, - 35,2% των ψήφων. Στην ψηφοφορία για την ανάδειξη νέας «βουλής» του Φεβρουαρίου 2005 κέρδισε το 44% των ψήφων εξασφαλίζοντας 24 από τις 50 έδρες. Τον Απρίλη του 2005 στήριξε την υποψηφιότητα Ταλάτ ως ηγέτη της τ/κ κοινότητας. Νίκησε ο Ταλάτ με 55%. Στην ψηφοφορία του 2009 υποχώρησε στη δεύτερη θέση. Σήμερα αποτελεί το κύριο κόμμα της αντιπολίτευσης απέναντι στον Έρογλου και το ΚΕΕ.

Το Κόμμα Κοινοτικής Απελευθέρωσης/Κίνηση Ειρήνης και Δημοκρατίας

ΤΟ ΚΚΑ ιδρύθηκε το 1976 ως σοσιαλδημοκρατικό κόμμα με ηγέτη τον Μουσταφά Ακιντζί. Σημείωσε σημαντικές επιδόσεις στη δεκαετία του 1980. Μετά πέρασε στην παρακμή. Μετασηματίστηκε σε «Κόμμα Ειρήνης και Δημοκρατίας», (13%, το 1998). Διασπάστηκε: μια μερίδα ακολούθησε τον Χ. Αγκολεμλί, ενώ το ΚΕΔ συνέχισε την πτωτική πορεία. Σήμερα είναι εκτός πολιτικής και ο Μ. Ακκιντζί δεν μετέχει της ενεργού δράσης.

Το Δημοκρατικό Κόμμα

Το «Δημοκρατικό Κόμμα» ιδρύθηκε το 1992 μετά από διάσπαση στο ΚΕΕ. Ηγέτης του ο Σερτάρ Ντενκτάς. Το 1993 σημείωσε την καλύτερη εκλογική του στιγμή: 29,2%. Έκτοτε ακολούθησε πτωτική πορεία και κινείται ανάμεσα στο 12 με 14%. Επιδιώκει το ρόλο του ρυθμιστή άλλοτε με το ΚΕΕ και άλλοτε με το ΡΤΚ. Σήμερα είναι εκτός συνασπισμών και 3 από τους 5 βουλευτές του κοιτάζουν προς το ΚΕΕ.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ: Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

	Government controlled areas	Turkish Cypriots and settlers	Total	Percentage distribution (%)
1995	650.700	181.400	832.100	
2008	793.100	274.400	1.067.500	
2009	799.400 (74.3)	277.200 (25,7)	1.076.600	100,0
2008	619.400 (57,5)	89.200 (8,3)	708.600	65,8
	180.000 (16,7)	187.800(17,4)	367.800	34,2

Parenthesis: (percentage distribution of population) GCs, TCs, Turkish settlers and foreign residents in government controlled areas. Έρευνα: Συμεών Μάτσης

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΚΑΤΕΧΟΜΕΝΗ ΚΥΠΡΟ

Σήμερα οι τ/κ υπολογίζονται σε 90 χιλιάδες και οι έποικοι περίπου σε 220.000. Τριάντα χιλιάδες είναι ο στρατός κατοχής.

Οι στατιστικές της Κυπριακής Δημοκρατίας το 1960 έδωσαν: 450.000 ε/κ και 102.000 τ/κ.

NΟΜΙΣΜΑ: Από την 1 Ιανουαρίου 2005 η τουρκική λίρα αντικατάστησε την παλιά τουρκική λίρα σύμφωνα με απόφαση της κυβέρνησης Ερτογάν.

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ: Οι τ/κ διοικούνται με βάση «σύνταγμα» που προβλέπει «προεδρικό σύστημα» με «πρόεδρο» και «πρωθυπουργό». Ο «πρόεδρος» διορίζει τον «πρωθυπουργό» ο οποίος για να σχηματίσει «κυβέρνηση» χρειάζεται να έχει την πλειοψηφία των 25+1 εδρών στην από 50 «βουλευτές βουλή».

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΑΙΡΕΣΗ: Η κατεχόμενη περιοχή έχει χωριστεί στις πιο κάτω επαρχίες: Λευκωσίας, Αμμοχώστου, Μόρφου, Κερύνειας, Τρικώμου και Καρπασίας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ: Στην κατεχόμενη Κύπρο λειτουργούν έξι Πανεπιστήμια στα οποία φοιτούν 42 χιλιάδες φοιτητές -κυρίως απο την Τουρκία και χώρες της Κ. Ασίας. Οι

ονομασίες τους:

Πανεπιστήμιο της Ανατολικής Μεσογείου, [Doğu Akdeniz üniversitesi](#)

Αμερικάνικο Πανεπιστήμιο Κυρήνειας- [Girne Amerikan üniversitesi](#)

Τεχνικό Πανεπιστήμιο της Μέσης Ανατολής- [Orta Doğu Teknik üniversitesi Kuzey Kıbrıs](#)

Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Λεύκας- [Lefke Avrupa üniversitesi](#)

Διεθνές Πανεπιστήμιο Κύπρου- [Uluslararası Kıbrıs üniversitesi](#)

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ.

Κυκλοφορούν επτά καθημερινές εφημερίδες με τις πιο κάτω ονομασίες

Haber Havadis,

Afrika,

Birlik,

Kıbrıs,

Kıbrıslı,

Yeniduzen,

Volkan

ΥΠΟΨΗΦΙΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΠΟ ΨΗΦΟΦΟΡΙΕΣ 1976- 2010.

Ψηφοφορία για την ανάδειξη ηγέτη των τ/κ, 18 Απριλίου 2010/Πηγή GOOGLE

Υποψήφιος	Κόμμα	Ψήφοι	%
Ντερβίς Έρογλου	Κόμμα Εθνικής Ενότητας	61.491	50,38
Μεχμέτ Αλί Ταλάτ	ανεξάρτητος	52.302	42,85
Ταχσίν Ερτουγρούλογλου	ανεξάρτητος	4.648	3,81
Ζεκί Μπεσικτέπελι	ανεξάρτητος	1.986	1,61
Μουσταφά Κεμάλ Τιουμκάν	ανεξάρτητος	964	0,79
Αρίφ Σαλίχ Κιρτάγ	ανεξάρτητος	521	0,43
Αϊχάν Καϊμάκ	ανεξάρτητος	168	0,14
Σύνολο (συμμετοχή 76, 37%)		125.294	100

Ψηφοφορία για «βουλευτικές εκλογές», 19 Απριλίου 2009. Στις κάλπες ψήφισαν 171.000 ψηφοφόροι για την εκλογή 50 «βουλευτών»/ΠΗΓΗ:GOOGLE

Κόμματα	Ψήφοι	%	Έδρες	+/-
Εθνικό Κόμμα Ενότητας (Ulusal Birlik Partisi)		44,07	26	+7
Ρεπουμπλικανικό Τουρκικό Κόμμα (Cumhuriyetçi Türk Partisi)		29,15	15	-9
Δημοκρατικό Κόμμα (Demokrat Partisi)		10,65	5	-1
Κόμμα για την Κοινοτική Δημοκρατία (Toplumcu Demokrasi Partisi)		6,87	2	+1
Κόμμα για την Ελευθερία και τη Μεταρρύθμιση (Özgürlük ve Reform Partisi)		6,20	2	+2
Κόμμα της Ενωμένης Κύπρου (Birleşik Kıbrıs Partisi)		2,42	—	—
Κόμμα Πολιτικής για το Λαό (Halk İnin Siyaset Partisi)		0,50	—	—
Ανεξάρτητοι		0,14	—	-3
Σύνολο (συμμετοχή 81,42%)	161.373	100,00	50	—

Ψηφοφορία για την ανάδειξη ηγέτη των τ/κ, 17 Απριλίου 2005

Ψηφοφόροι: 147.823

Ψήφισαν : 102.853

Ποσοστό: 69.58%

Μεχμέτ Αλί Ταλάτ (ΡΤΚ)

55.945

55.6 %

Ντερβίς Έρογλου (ΚΕΕ)

22.875

22.73 %

Μουσταφά Αραπατζιογλου (ΔΚ)

13.302

13.22 %
Νουρί Τσεβίκελ (Νέο Κόμμα)
4.816
4.79 %
Ζεκί Μπεσικτεπελί (ανεξάρτητος)
1.725
1.72 %
Χουσεϊν Ανγκολεμλί (ΚΚΑ)
1.054
1.05 %
Ζεχρά Τζενγκίζ (ΣΚΚ)
439
0.44 %
Αρίφ Σαλίχ Κίρνταγ (ανεξάρτητος)
309
0.30 %
Αϊχάν Καϊμάκ (ανεξάρτητος)
168
0.17 %

Ψηφοφορία για την ανάδειξη ηγέτη των τ/κ, 15 και 22 Απριλίου 2000. Ψηφοφορία σε δύο γύρους.

Πρώτο Γύρος
Ψηφοφόροι 113.398
Ψήφισαν 96.540
Ποσοστό 85.1%

Ραούφ Ντενκτάς, 37.563, 40.4
Ντερβίς Έρογλου (ΚΕΕ), 22.450, 24.1
Οζκιέρ Οζκιούρ (ΡΤΚ), 17.627, 19
Μουσταφά Ακιντζί (ΚΚΑ), 13.233, 14.2
Αλπάι Ντουρτουράν (ΚΝΚ), 1.628, 1.8

Αϊχάν Καϊμάκ (ανεξάρτητος), 349, 0.4
Σαμί Γκουντένογλου (ανεξάρτητος), 132, 0.1
Δεύτερος Γύρος
Ψηφοφόροι 113.398
Ψήφισαν 90.891
Ποσοστό 80.1%
Ραούφ Ντενκτάς, 53.235, 62.5
Ντερβίς Έρογλου (ΚΕΕ), 31.972, 37.5

Ψηφοφορία για την ανάδειξη ηγέτη των τ/κ, 22 Απριλίου 1990.

Ψηφοφόροι 103.100
Ψήφισαν 94.572
Ποσοστό 91.7%

Ραούφ Ντενκτάς, 61,404, 66.7
Ισμαΐλ Μπόζκουρτ (ανεξάρτητος), 29,568, 32.1
Αλπάι Ντουρτουράν (ΚΚΑ), 1,157, 1.2

Ψηφοφορία για την ανάδειξη ηγέτη των τ/κ, 5 Μαΐου 1985

Ψηφοφόροι: 94.277
Ψήφισαν 80.828
Ποσοστό 85.7%

Ραούφ Ντενκτάς, 55.349, 70.2
Οζκιέρ Οζκιούρ (ΡΤΚ), 14.412, 18.3
Αλπάι Ντουρτουράν (ΚΚΑ), 7.520, 9.5
Αρίφ Χασάν Ταχσίν Ντεσέμ (ανεξάρτητος), 694, 0.9
Σερβέτ Σαμί Ντεντετσάι (ανεξάρτητος), 514, 0.7
Αϊχάν Καϊμάκ (ανεξάρτητος), 337, 0.4

Ψηφοφορία για την ανάδειξη ηγέτη των τ/κ, 28 Ιουνίου 1981

Ψηφοφόροι 84.693

Ψήφισαν 75.051

Ποσοστό 88.6%

Ραούφ Ντενκτάς (ΚΕΕ), 36.386, 51.7

Ζιγιά Ριζκί (ΚΚΑ), 21.483, 30.5

Οζκιέρ Οζκιούρ (ΡΤΚ), 8,958, 12.7

Χουσαμεττίν Τανγιάρ (ΔΛΚ), 3,354, 4.8

Σερβέτ Σαμί Ντεντεσάι (ανεξάρτητος), 180, 0.3

Ψηφοφορία για την ανάδειξη ηγέτη των τ/κ, 1976

Ψηφοφόροι 75.781

Ψήφισαν 56.718

Ποσοστό 74.8%

Ραούφ Ντενκτάς (ΚΕΕ), 41.242, 76.6

Αχμέτ Μιτχάτ Μπερπέρογλου (ΡΤΚ), 11.739, 21.8

Σερβέτ Σαμί Ντεντεσάι (ανεξάρτητος), 423, 0.8

Σεφκί Λουσιγκνάν (ανεξάρτητος), 427, 0.8

Πηγή: Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών